Массо а мехкийн пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 13 февраль, 1975 шу. ● № 19 (5464). ● Мах 2 кеп.

БАКТЕРИОЛОГИЧЕСКИИ (БИОЛОГИЧЕСКИ) ТОКСИННИИ ГЕРЗА ЗАПАСАШ КИЙЧЪЕЛГА, ХЬАЕЛГА, IОАЕЛГА ДЕХКАРАХ А УЖ ХIАЛАКЬЯЬ ДIАЯХАРАХ А ЙОЛЧА КОНВЕНЦЕНА РАТИФИКАЦИ ЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

ратификаци яйта СССР Министрий Совето хьачуеннача, Советски Социалистически Республикай Союза правительства цIерагIа 1972 шера 10 апреле Москве, Вашингтоне, Лондоне кулгаш яздаьча, СССР Лакхехьарча Совета Союза Советен Къамнй Советен кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссеша къоэбалъяьча бактериологически (биологически) токсинини герза запасаш кийчъелга, хьаелга, Iоаелга дехкарах а хIалакьяь уж дIаяхарах а йолча конвенцена ратификаци е.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

г. Москва, Кремль. 1975 ш. 11 февраль.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

«ПРОИЗВОДСТВЕ МАСТЕРИЙ ЛОАРХIАМ ЛАКХБАРА ХИМИЧЕСКИИ МЕХКДАЬТТАЙ МАШИНОСТРОЕНЕ МИНИСТЕРСТВА БЕЧА БАЛХА ХЬАКЪЕХЬАРА» ДОШ ДИЙЦАД КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТО

КПСС ЦК-ас тIаийцача соцам тIа белгалдоаккх, КПСС XXIV съездо хьоттадаь мехка экономика дегIайоглаяра, производства эффективности къахьегама овсарлен лакхъяра, продукце дикал тояра декхараш кхоачашдара гIулакха юххьанцарча къахьегама коллективай юкъарчал доаццаш бола кулгалхой, болхлой вIаштIехьбоахараш кхетабераш хиларах тарра мастерашка лоархIаме дакъа кхоачаш хилар.

Химически мехкдаьттан машиностроене Министерства, предприятей боахама кулгалхошен партийни организацешен, парте съезда решенеш кхоачаш а еш, кIезиг-дукха тоабаьб мастерий кадраш хьахарждара, балхаш тIа дIанийсъяра, хьалкхеяра, болхлой эггара дуккагIйолча цу категоре творчески гIулакхаш доаржадара беш бола болх, цар низаш тIадерзаду химически, микробиологически, мехкдаьтта, газови, целлюлозно-кехата, кхыча промышленноста доакъошта машинаши аппаратааш, комплектни технологически линеш а установкаш а хьаяра планови заданеш кхоачашъяран уж тIехдика хьаярай.

Минхиммаша дуккхача предприятешка мастераша хьинаре дакъа а лоацаш чакхйоах техникен производства технологии эргамьккха тоаяра, къахьегам вIаштIехьбаккхара, социалистически яхь дегIайоалакра тIаерзаяь йоккхий мероприятеш. ДуккагIа хул боахама расчета тIа яьха производственни участкаш, тоалу технически нормированни. Мастераша чIоагIа болх бу СССР 50 шу дизара цIерагIча Уральски химически машиностроене заводе а М. В. Фрунзе цIерагIча Сумски машиностроительни заводе а, хIаьта дуккхача хьале цу гIулакхо новкъостал даьд пятилетка заданеш кхоачашъеча цу коллективаша хьоххамаш лакхдара.

Химически мехкдаьттан машиностроене заводашкарча дукхагIйолча участкашта керте латт производство кхетамца вIаштIехьйоахаш, болхлошта кхетам балара, цар культурно-технически боарам лакхбара, быт тояра йоакхо еш бола опытни специалисташ. Общественни болх, массаза а яхар мо, мастераша бу, коммунистически къахьегамен экономически дешарен школашта кулгалду.

Отрасле кIезига бац мастераш — новатораш. Царех ва юкъарчал доашаш шоайла технологически процессаца ювзаеннача участкашта юкъе социалистически яхь вIаштIехьъяккхара дIайолаяь, шерра хьаллаьцан дIаяьржаи инициатива кхайкаяь вола холодильни оборудовани еча «Компрессор» яхача Московски завода вокхагIвIола мастер Т. Подпорин. Петрова цIерагIча Волгоградски мехкдаьтта машиностроене заводе ше производство говза вIаштIехьйоахар, къонача болхлошта хьехами кхетами луш вола башха-дика саг хилар хьахьекхад коммунистически къахьегама смена мастера Т. Капустина.

Отрасле лоархIамегIарча предприятешка хьа а яь дика болх беш я мастерий советаш. Производствана доал деча юкъе мастераша коллективно дакъа лоаца керда форма йола уж советаш цар творчески хьинар айдара бовкхача лоархIаме а хинна дIаэттай.

Масала, «Уралхиммаш» яхача завода мастерий совето вIаштIехьдоах мастерий производственнии кхетамен балха дика опыт Iомаелгев йоаржаелгеи, но дакъа лоац НОТ-ен коллективаш социально дегIайоалаярен планаш увттаеча, шийрекомендацеш тел болхлой участкашкарча кулгалдеча гIулакхаш тIа хьежабеча хана. Машиностроене Министерствав болхлой профсоюза ЦК-аси заводской мастерий советий болх Iома а баь, цар хьакъехьара положени чIоагIъяьй.

Производственни заданеш йиззан творчески кхоачашъярах а хIара денна кхетама болх барах а мастераша моральнии материальнии стимулирсвани яра уйла дуккагIа тIаахийта яьинай Министерство, предприятей кулгалхой, партийнии профсоюзнии организацеш. «ДикагIвола мастер» яха цIи яккхар духьа лаьрххIа социалистически яхь йолаяьй отраслен заводашкен. Мастерий говзал лакхъяра, къахьегам Iилманца вIаштIехьбаккхара лердаши производства толашагIа йола методаши цар Iомаяра, техникана керда карагIдаьинараш довзийтара лаьрхIа курсаш вIашагIъеххай, тематически семинараши совещанеши гулъю.

Цунца цхьана КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад мастерий лоархIам лакхбара химически мехкдаьттан машиностроене Министерства беш бола болх хIанз а вай хана дIадехарашка хьежжа ца хилар.

Мастераша беркате болх бара хиланза даргдоаца хьалаш хилийтаң цхьайолча предприятей кулгалхоша, кхетам балара цар леладеча гIулакхий бе бовгIвеча тайпара мах бац. Касткаста моттигаш нийсълу производственни участкаш материалашцен инструментацен шоай ханнахьа Iалаш ца еш. Участкашка производство дIайолаеннача хана хьалхашка увтта технически дешаш дуккхача хьале шортига къестаду заводской службаша, кийчъе йоагIача тайпара кийчъянза я мастерий балха моттигаш. Цу бахьанегIа пайда хьа ца луш дукха ха йоаянзен шоашта тIалатта декхараш кхоачашдара зе а деш шоашка ца боагIа болх бензен ца боалаш хул мастераш. Говзал лакхъеча юкъагIа мастераша массаза а кхоачам болаш Iомаяц правови знанеш а хIаьта иштта къахьегам вIаштIехьбаккхарен нахаца беча балхен навыкаш а.

Химически мехкдаьттан машиностроене Министерства коллеге доагIар дизза хьадехац мастерий гIулакхаш тоадара кIезига йоакхо еча объединенейн заводийн директорашкара. Мастерий дика опыт йоаржаяра хьакъехьа коллеге арадоаха соцамаш боагIаш болча организаторски балхаца кхы тIа а чIоагIдац, уж соцамаш кхоачашдара бизза тIахьожам оттабац. Минхиммаша партийни комитето министерства коммунистий низаш шоай ханнахьа тIадерзадаьдац уж кхоачамбоацараш дIадахара.

КПСС ЦК соцам тIа иштта хьакхайкаду, халкъа боахама кхыча доакъошка а мастерашца беча балха тIа кхоачамбоацараш хилар. Министерствашен ведомствашен де доагIаш

дола гIулакх дац производстве центральни фигура хиларах тарра мастера сийн лоархIами лакхбара. Кепайоазон тIа, радиои телевиденеи передачашка, документальни фильмашка кIезига ювц дикагIболча мастерий балха опыт, хьа ца хьокхаш ют промышленни предприятей производственни участкай коллективай гIулакхий дукха оагIош.

Юххьанцарча звеньяшта деш дола доал эргадаьккха тоадара даькъера промышленни министерствай, партийни, советски профсоюзни, комсомольски организацей лоархIамегIара декхар а лаьрхIа КПСС ЦК-ас белгалдаьд материальни производства сфере болхлой юкъарчал доацаш бола кулгалхойн къахьегама процессий организатораши хиларах тарра мастерий лоархIам дIахо лакхбелга.

Соцам тIа белгалдоаккх, мастеро, болхлой къахьегамцеи бытацеи айхагIа вувзавенна кулгалхо хиларах тарра, коллектива производственни гIулакхаштеи морально-политически хьалаи чIоагIа влияни еш хилар. Дуккхача хьале мастерий знанеех организаторски кхетамахи тийша да производственни заданеш дикеи шоай ханнахьен кхоачашъелга, балха хана, машинех, оборудованех беркате пайда эцилга, кхерамзлен техника правилаш кхоачашъелга, бедал, материалаш, йсаго хIама, электроэнерги кхом беш дIаухийтилга. Нахаца, къаьстта а кагирхошца, беча кхетама балха тIа, коллективашка наха вIаши новкъостал дергдолеи доагIар дизза дIа-хьа дехаргдолеи хьал вIаштIехьдоаккхача, наьха къахьегамен общественни хьинар айдеча эггара хьалхара дакъа кхоач мастерга.

Химически мехкдаьттан машиностроене Министерства коллеги декхарийла ю предприятейн организацейн кулгалхой низаш хьалхашка латта декхараш кхоачашделга дуккагIа теркал а деш производстве мастерий лоархIам лакхбара, цар инициативеи творчески хьинари мамогга дегIакхувлара хьадда гIулакхаш чакхдахара тIадерзаде.

Химически мехкдаьттан машиностроене боахама кулгалхошта, предприятейн объединенейн партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта тIадиллад: шоашта тIадехка декхараш мастераша толаме кховчашдергдола гIулакх Iалашделга; балха тIа, болх беча хIара моттиге резерваш хьагучайоахача, производства толашагIа йола методаш юкъекхухьача, къахьегама дисциплина чIоагIъеча, социалистически яхь, хьехам телара болам, рационализаторски болх дегIакхувлача мастерашта мамогга новкъостали гIои делга; участкай коллективашен мастерашен баьча дикача балха моральнии материальнии стимулировани яра керда, пайданагIа йола формаш лохилга; мастера сий хадданза лакхлургдолаши цун бокъонаш кхоачашъергйолаши дола хьалаш вIаштIехьдоахилга; цун профессиональни говзал лакхъяра, техника, экономика, производства технологе даькъера цун знанеш шеръяра новкъостал делга; мастераш парте-политика хьинаре чакхйоахараш, къахьегамца коммунистически

гIулакх леладергдолаш кхетам телараш хугрбола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга.

Минхиммаша партийни комитет декхарийла ю мастера лоархIам лакхбара тIадерзадаь министерства коммунисташа чакхдоахача гIулакхашта хадданза тIахьожам лоаттабе.

СССР промышленни министерстваштеи ведомствашеи тIадиллад доакъошка производствера мастера лоархIам лакхбара беш бола болх бокъонца Iомабелгеи цун анализ елгеи, юххьанцарча производственни звеньяй кулгалхой гIулакхаш тоаделга Iалашдеш йола комплексни мероприятеш кийчъелгеи чакхйоахилгеи.

КПСС Центральни Комитето союзни республикай Компартей ЦК-ашц, парте крайкомаши обкомаши декхарийла яьй мастеращца беча балха хьалхара промышленни объединенейн предприятейн кулгалхой, партийни организацей бехктокхам лакхбе, цу категорех болча болхлой кадраш хьахаржарен балхаш тIа дIанийсъярен гIулакх тоаде, мастерий корта болаш долча гIулакхийн политически кийчон боарам айбе, цар дикагIйола опыт дIайоаржае. Производственни участкашка планови заданеш кхоачашъяран коллектива членашта кхетам баларан партийни группаша беш бола болх чIоагIбе, мастераща айхха бувзам а болаш из болх чакхбаха безаш хилар теркал а деш.

Къахьегамеи алапеи дешашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитета тIадиллад ВЦСПС-аца, йоагI-йоагIача министерствашцеи ведомствашцеи цхьана болхлошта юкъарчал доацаш кулгалдерии хьехам тeлари хиларах тарра производстве мастера лоархIам дIахо лакхбара, цун бокъонийн декхарийн хьакъехьара предложенеш кийчъелга. Цу предложенешка а иштта оттадолда мастерий кадраш кийчъярен говзал лакхъярен гIулакх тоадара, балха овсарле лакха йолаш цар къахьегара эша хьалаш вIаштIехьдахара чакхдаханза дааргдоаца гIулакхаш.

СССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи дешашта йолча Паччахьалкхен комитета, СССР Министрий Совета кинематографе дешашта йолча Паччахьалкхен комитета, центральнии моттигерчен газетий, журналий, издательствай редакцешта могадаьд производственни участкай хьалхалаттача мастерийн коллективайн балха практикана шерагIа пропаганда елга, предприятейн объединенейн, министерствай а ведомствай а, моттигерча партийни комитетий, советски, профсоюзни, комсомольски органий дика опыт производстве мастера лоархIам лакхбара дуккха гIулакхаш цхьана чакхдоахача хана маярра хьаеллилга. СССР Министрий Совета издательствай, полиграфе, книжкаш дохкара гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитета тIадиллад производственнии кхетам баларен балха тIа доккхий толамаш даьхача дикагIболча мастерех яздаь книжкаши брошюраши кепатеха арадоахилга вIаштIехьдаккхар.

ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛАЧА ШЕРА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» заводе дукха болхлой ба шоай пхе шера задани хIанзлехьа тIеххкоачашъяь. Царех ва опрессовщикий бригада бригадир Игнатов Александр Васильевич. Къахьегамен тIемей ветеран вовзаш а сий деш а ва шоллагIча цехе. Ткъаьи пхийтта шу да из опрессовщик вола. Цудукьа цу балха тIа дика шаьрденнац цун кулгаш. Кийчъю продукци дикен тIехдикеи мара хилац, юкъера лаьрхIача сменни норма 160—170 процент кхоачашъю Александр Васильевича. Иштта къахьегаш хиларах дIадахача шера октябрь бетта кхоачашйир цо ший пхе шера задани.

Ше овсаре къахьегарал совгIа кхетамца вIаштIехьбаьккхаб цо ше керте латтача бригада болх а. Цехерча бригадашта юкъе эггара хьалха пхе шера план кхоачашъяьй цо.

Дуккхача шерашка хьинаре къахьегаш башха-дика толамаш дахарах дукха сийлен грамоташ ахчан премеш тийннай цунна. Цул совгIа цунна еннай «За доблестный труд» яха медаль а.

СУРТА ТIА: опрессовщикий бригада бригадир А. Игнатов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Сиха кIоарглу буруш

ИйслагIча пятилетка тIеххьарча шера хьалхарча бетта 1800 метр лоаман породашта буруш тоха план яр «Старогрозненски бурувдеттарий.

Бригадашта, сменашта юкъе шерра социалистически яхь яьржар. КIоаргача а тIеххIоаргача а скважинашта, буруш тохача керда техника, дикагIйола технологи балха юкъейоалаяр бахьан долаш январь бетта 2146 метр лоаман породашта буруш тоха вIаштIехьдаьлар бурувдеттарий. Из планагIа тоха дезачул 346 метр дуккагIа да.

Планал совгIа 101 метр буруш техад № 707 йолча скважина буруш тохаш йолча К. М. Ковалева бригада коллективо январь бетта 600 метр буруш тоха дезача 701 метр техар цар. Дика къахьийгар укхаза мастераша Хайдаев Адлана, Коростелев Василе кулглдеча сменаша.

Проектни кIоаргал 5350 метр йолча «Минеральная-5» яхача скважина кIоаргал 4818 метрга а кхоачийташ 201 метр буруш техар коммуниста Куманев Виктора кулгалдеча бригада коллективо. Шоай январь бетта плани социалистически декхараши кхоачашдир цу бригада бурувдеттараша.

Буруш сихха тохарах, химреагенташта, электроэнергена кхомбарах, бурозой остаех кхыйолча оатхалех бизза пайда эцарах январь бетта 22899 сом паччахьалкхен рузкъа кходир цар.

А. ТИЩЕНКО.

КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН

1938 шера вера Амхадов Лечи Амхадович заводе. ОператорагIонча, оператора болх беш хилар. ХIанз из кулгалдеш ва Н. Островски цIерагIча установка комсомольско-кагирхой сменана.

УКХ № 13—14 йолча установка тIа болх баь бола технологаш хIанз завода отделий кулгалхой, производства инженераш ба. Цхьаццабараш пенсе а бахаб.

ХIанз-м са а йисаяц пенсе ваха дукха ха, — йоах Лечи Амхадовича, — хIаьта а болх бита дага вац со, тоъал низ ба сога хIанз а.

Амхадов укх установка хьалхарча технологашца, 1920—1930 шера комсомольцашца Ф. Ф. Власовца, С. И. Шаповаловца, А. П. Сухоребриковца, П. Б. Криволаповца цхьана дIаволаваннав укхаза болх бе.

ХIанз цу болхлоех Кайдаш Василий Иванович шоллагIча цеха начальник ва, Кононенко Николай Александрович цун заместитель ва.

Амхадов дика производственник хиларал совгIа хьинаре рационализатор а ва. ДIаяхача бархIлагIчеи укх йислагIчеи пятилеткаех 57 рационализаторски предложени кийчъяь дIаяьъеннай цо. Царех дуккха ярах хIанзле производствана юкъе а йихьа боккха пайда луш я.

Цун технически творчествана юкъе доккха дакъа лоац промышленносте пайда йиша долча хин проблемаша.

Цхьаццайола рацпредложенеш къахьегама хьалаш кхерамзлен техника тоаяра тIаерзаяь я. Царех цаI я йIайха Iи йоагIача насоса обвязяка яр. Хьалха, Амхадова рацпредложени балха юкъейоалаялехьа колонна тIа гIолла тIа а ваьли йIайхача коробка тIа а эттий де дезар цу насосашта гIулакх. Цу хьалашка, геттара фе ца хилча болхло воагаве а тарлора. Обвязка яьчул тIехьагIа духхьал лаьтта латташехьа а гIулакх де вIаштIехьдовл насосашта.

Иштта кхы дукха а я Лечи Амхадовича кийчъяь рацпредложенеш. Лечи Амхадович къоначар наставник ва. Дуккхача къонача болхлошта новкъостал даьд цо опытни технологаш хила.

ХIанз цо шефал леладу дукха ха йоаццаш технолога балха тIа хьожаяьча установка комсорга Н. Зайцевайна.

Дуккхача шерашка хььнала къахьегарах, технически творчестве хьинаре дакъа лацарах Лечи Амхадовича дукха Сийлен грамоташ тийннай, баркалаш яьхад. Даьхено боккха мах баьб цун къахьегама: «Знак Почета» яхеи Октябрьски революцен орденаш еннай цунна.

Лечи Амхадович дуккхача дезала да ва: пхи воIи ши йоIи кхедаьд цо цун сесагои. ВокхагIвола воI Лема укх заводе установка начальник а № 1 йолча цеха партийни организаце секретарь а ва, Лемас Грозненски мехкдаьтта институт яьккхай.

Наькъаши тIавши техкача управлене прораб ва шоллагIвола воI Идрис. Из а КПСС член ва.

Ильяси Маликеи торговле болх беш ба. Хизир электросварщик ва. Имран Советски Эскаре гIулакх деш ва. Малукас укх шера итт класс а яьккха аттестат хьаийцад. ЗIамагIаола воIи йоIи комсомольцаш ба.

В. ЕВДОКИМОВ.

УЛЬЯНОВСК. Пятилетка чакхйоалача шера 2 миллион сома совгIа продукци яла, шера заданел совгIа массехк итт машин арахеца — иштта декхар тIаийцад Ленина цIерагIча автозавода коллективо КПСС ЦК Кхайкарала жоп луш.

Ударни вахте эттаб предприяте комсомольцаш. ЙоагIача ханал совгIа болх а беш Байкалю-Амурски магистрала гIишлонхошта лаьрхIа планал совгIа пхийтта автомобиль арахеца дош деннад цар.

СУРТА ТIА: шоллагIча кузови цехе. Аьрдехьара аьттехьа Н. Старухина, Н. Ушкова, А. Урахов, А. Калмыкова, Л. Тихонова, И. Ватрушкин, БАМ-а лаьрхIача машина арагIанара кузов вIашагIъелла баьчаб.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.

ТАСС фотохроника

МОСКОВСКИ КЛИНИКЕРА АНГЛИЙСКИ ПАЦИЕНТКА

Ньюбигген яхача английски городерча шахтерий дезало советски медикашкара дехар даьд шоай йиIига бIаргаса ца дойтара хьакъехьа. Цу тайпара, январь бетта юххье Москве кхаьчар ялх шу даьнна Фиона Каммингсии цун нанеи. Гельмгольца цIерагIча бIаргий лазарий Iилма-тохкама института клинике Iоюжайар йиIиг. Цу института юкъмоттигерча проблемашта юкъе — човнаш хинца бIаргасин органаш юхаметтаоттаеш йола хирурги, глаукомана а, хIаьта иштта сетчатканен бIаргасин пхьнаи хулча лазарашта а дарба делга.

Фиона Каммингс лазара исторега хьож тхо. Эггара тIеххьара диагноз: сетчатка пигментни дистрофи, массаза а яхар мо, бIаргаш доадеш долча, эггара халагIча лазарех цаI да. Духхьашха советски медикашта кораяьй из памагар дегIаухаргдоацаш дуккхача хьалашка соцадара а кхыметтел дарба дара а способ.

Фиона чуьллача палате дIачудолх тхо. Тхона бIаргаяйра дог гIоздаьинеи хьаувши хиларах цига шийна медицински персоналаи унахоштеи юкъера дуккха доттагIий корабаь йола елаенна тхона духьалъена башха-хоза йиIиг. Цу дийнахьа Фионай могашалга хьожаш вар профессор Лев Кацнельсон.

— 1970 шера денз сетчатка пигментни дистрофена дарба деш я тха группа. Дарба дарах хьахиинараш цецвоаккхаш да аьнна аля хIама дац, хIаьта я реальни да, — йоах професора Кацнельсона. — Тохкам баьча моттигий 44 процент эффект йолаш хиннай тха. Нагахьа санна лазар сов таьна даьинадеце, къаьстта а берийн къонача наьхен, вIаштIехьдоал бIаргаса сийрдадаккха, цхьайолча хана наьха санна. БIаргаса тешшаме хIама дика бIаргагургдолаш тоадаьд оаха ахаш хила мегача пациентий. Дуккхча моттигашка хьахиннай е лакхъеннай сетчатка электрофизиологически активность. Юкъера лаьрхIача дарба даь бIаргаш 6—8 бетта хIама дика бIаргагуш хул, цул тIехьагIа юха доладе деза дарба.

12 феврале ворхI шу дизад Фионай. Советски лораша шоай йиш йолаш мел дола хIама ду зIамигача поциентка юххейиса доглоахийла йоа ца яра.

Нина ГОРЕВА, АПН корреспондент.

Москва.

Свекла лелаер Энгласова

Из йокхха ян — 36 шу. Сакхетарг хилча денз дукха лайнад Савханта — дика а во а. Цхьабакъда, цун бIаьхен чоалхаией боаца вахара наькъ тахкеча «арар долаш» ба яхача нахах я из. Вахаре даим аьттув болаш хьаенай Савхант.

1966 шера денз Шалински района дулха доахан кховбача «Шалинский» совхоза шекара свекла лелеча звено звеньевая йолча цунна карагIдоал хIара шера районе эггара лакхагIа доле хьоккхамаш дака.

Коллективна къахьегам дика вIаштIехьбоаккхаш, юрта боахама культураш дуккагIа хьейра хадданза къо-сам лоаттабеш хьайоагIача коммуниста С. Энгласовай къахьегама лакха мах баьб вай хьамсарча партеи правительствай. Цун наькха тIа леп «За доблестный труд» яха медаль, Къахьегама ЦIеча Байракха цIиъ орден.

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача шера дIаийцар нохчий кхалсаг Коммунистически парте мугIарашка С. Энгласова хIанз КПСС Шалински райкома членалла кандидат я. ВIаштIа массехказа къахьегамхой депутатий Аргунски городской Совета депутаталла хержай Савхант.

Ше кулг мел тоха хIама, ше хьа мел дер дика кхоачашду хьинар долча Энгласовас. Цхьайолча хана геттара хала хул цунна. Болх боацаш, йоккха терко эшаш ба дезал. Ялх бер да Савханта. ЦIагIа де дезараш а дукха хул.

ЦIакхха карагIдаьинначох кхоачамбаь Iац Энгласова. СалоIам ца беш къахьегилга, из я цун уйла. Хьинаре къахьегарца ший новкъосташта хьохкам тел цо.

Хьегача къих хьахулача бIаро като дог гIоздоах ахархочун. Ше деча хIаман хадданза творчески уйла еш, низ а хьинар а ца кхоадеш хьайоагIача цун хьалхарча шерашке а дика толамаш даха вIаштIехьдаьлар.

Звенона керте эттача шера совхоза кулгалхой теркам тIа эзар цо. Хьалха латтарий мугIарашка яьлар цун звено. ТIехьагIа хургдолча доккхийча толамий хьалхара лагIа дар из.

БархIлагIа пятилетка лакхара хьоккхамаш гойташ чакхъяккхарах елар цун цхьа орден. КарагIдаьинача гIулакхаша кхы а овсарегIа къахьега дог айдир Энгласовай.

1971 шера Энгласовай звенос 25 гектара тIа шекара свекла лелайир. Цхьан гектара тIара планагIа 180 центнер, социалистически декхарех 190 центнер яккха езаш яр. Гуйре чуерзайича гучадаьлар хIара гектара тIара 206 центнер мерза овлаш даьнилга. Цу шера звеньеваяс ше цIаьккхаза дIагойтар шекара свекла дуккагIа яккха торонаш йолга. Цхьан гектара тIара 439 центнер чуера Савханта, 1972 шера кхы а лакхагIа хьувкъам чубаьхь звенос. Агротехника хьалха латта методаш юкъе а кхувлаш, Iалама хьалаш аьттув боацаш нийсденнача цу шера а хIара гектара тIара 439 центнер шекара свекла чуяхь звенос.

Пятилетка хоадамбеча шера а дика толам баьккхар цун звенос: хIара гектара тIара 433 центнер, хIаьта 1974 шера звеньеваяс дIахьеккхар цунах кхоачамбе Iе йиш йоацилга—цхьаң гектара тIара кхейир цо 792 центнер шекара свекла.

Пятилетка кхоалагIча шера боккха толам баьккхача Энгласова Савханта шоллагIа орден лу.

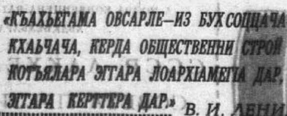
Иштта доккхий дика гIулакхаш карагIдувл укх пятилеткагIа Энгласовай звенона. Дика вIаштIехьбаьккхаб цо ший коллектива болх.

Цун балхах лаьца дийцар совхоза партийни организаце секретара Хасаев Iумара:

— Болх дика вIаштIехьбаккха ховш коммунист я Савханнт. Лаьтта дукха деза. Дика йовз цунна агротехника. Деррига а хьалха даха ца дезаш дика вIаштIехьдоал цун.

Пятилетка тIеххьара шу кхы а лакхарча толамаца чакхдаккха лерхI Энгласовай звенос. КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, хIара гектара тIара 500 центнер шекара свекла яккха дош деннад цун коллективо.

Т. ДИКАЕВ.

«КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ—ИЗ БУХСОЦАЧА КХАЬЧАЧА, КЕРДА ОБЩЕСТВЕННИ СТРОЙ КОТЪЯЛАРА ЭТТАРА ЛОАРХIАМЕГIА ДАР, ЭТТАРА КЕРТТЕРА ДАР.» В. И. ЛЕНИН

Нохч-ГIалгIай АССР промышленноста, юрта боахама

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ

КПСС кулгал а деш, политически къахьегамен хьинар чIогIа айденнача хьале Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда исторически решенеш вахаре кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабеш да советски халкъ.

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша массане а хьал а доац къоабал а ю мехка экономика дегIайоалаяра, къахьегамхой бахара хьал-торо лакхъяран машара Программа кхоачашъяран тIехьа КПСС Центральни Комитето, цун Политбюроси КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева шеи хьинарен де дезачоа тIаберзабаьи беш бола болх.

Наьха къахьегамеи политически хьинар айдалар, производственни коллективай творчески хьинар айдалар бахьан долаш промышленни продукци яккхарей из йоххарей пятилетка дийлагIча шера план ханал хьалха — 27 декабре кхоачашйир, планал совгIа 18,2 млн. сома продукци ехкай.

Хьадда дола толамаш даьхад 1974 шера планаши социалистически декхараши кхоачашдеча республика мехкдаьтта, мехкдаьттахимически, энергетически, машинашъеча промышленноста доакъоша. Цар тIехкхоачашъяьй шера заданеши 1974 шера тIаьйца хинна социалистически декхараши. Социалистически декхараш ишта тIехкхоачашдаьд яйгача, кхачан, моттигерча промышленностен коммунально-бытови предприятейи болхлоша.

Промышленни предприятешен Iилма-тохкама институташен цхьайола мероприятеш чакхъьхай керда техника, дикагIйола технологи юкъе йоалаеш. Iилма-тохкама балхаш деш, арахецача продукце технически боарам лакхбеши дикал айеши.

Пачхаьалкхен дикала Знак оалай продукце 35 тайпана.

Республика халкъа боахам дегIабоалабарга дIадахийтад 308,9 млн. сом пачхаьалкхей капиталоаложенеш, из дIадахача шераца нийсдича 2 процент дукхагIа да.

Республика экономика дегIайоалаеча хоалуш дакъа дийхьад гIишлошъеча организацей коллективаша. Цар низашца эксплуатаци е дIаеннай керда производственни мощносташ, царца: Шалинский цементни завод, рудни йоаца гIишлой материалаш йоаха а чакхйоаха а Карабулакски завод, Малгобенски гормолзавод, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера карбамидни депарафинизаце установка, «Терек» фирме мебельно-дахчаи хIамаш ю цех, кхыйола объекташ.

ДIадахача шераца нийсдича гIишлой-монтажни балхий объем 6 процента дукхагIа хинна.

Йиса хьалха кхоачашъяра яхье хьинаре дакъа а лоацаш,. 1974 шера хьадда толамаш, даьхад транспортен бувзамен предприятей коллективаша.

Машинаькъа Грозненски отделене машиннаькъахоша, автотранспортни боахачий коллективаша тIехкхоачашаъяьй мухьаш кхахьара план, тоадаьд тепловозех, вагонех, автомашинех пайда эцилга.

Республика лаьттен хьайбаши лелаергша ишта хьадда толамаш даьхад юртбоахама продукци йоаккхачен кийчъечеи.

Кхоачашдаьд пачхьалкхенга ялат, шекара-свекла, баьцадаараш, коартолаш, сомаш, дулх, фуаш дохкара социалистически декхараш. Заготовительни пункташка дIакхаьчад 155,1 эзар тонн ялат, 195,3 эзар тонн шекара свекла, 113,9 эзар тонн баьцадаараш. 5,5 эзар тонн коартолаш, 56 эзар тонн сомаши комараши, 35,8 эзар тонн хьайбаш, 71 миллион фуаш.

ТIехкхоачашъяьй шурен тхан кийчдара халкъбоахама план.

1974 шера дIахо айеннай республика бахача наьха хьалтором культурен.

Цунца цхьана промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, транспортен бувзамен балха тIа хиннад цIенхаштта кхоачамбоацараш.

ИйсалагIча пятилетка дIадахача диъ шера тIакхийтта продукци 6,7 процент я, пхе шера планагIа 28,3 процент хила езача. 1974 шера продукцена реализаци яра объема план кхоачашъяьяц ялх предприяте, 48 предприяте — къахьегама овсарле лаккъяра задани.

ЦIенхаштта тIехьадисад гIишлошъяр. 1974 шера капитальни вложенеш караерзаяра план 87 процента мара кхоачашъяьяц.

ГIишлошъяра Нохч-ГIалгIай управлене, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене, «Чечингсельстрой» треста, цхьайолча кхыча подрядни, субподрядни организацешеи заказчикашеи хьалха а санна хилийтад къахьегамеи, материальни, ахчани ресурсаш дукахача объекташкеи стройкашкеи гIолла дIадоаржадар, из во Iаьткъар производственни мощносташ, наха чубаха цIеноу, кхыйола объекташ дIаялара. Лоархiамегiара-гIишлош йиза а юкй хьиннахьа а Iалашъяьяц материалашцеи оборудованецеи.

Республика юртбоахама производство дегIайоалаеча а ишта да цIенкаштта кхоачамбоацараш.

Хьалха а санна лоха ба юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай продуктивности, дукха доахан Iаьхара а дус да а дов, хьайбаша ер Iа лаккхара доакъар кийчдара планаш кхоачашъяьяц, хIанз а дукха дIаухийт къахьегами средстваши, фермашкара къахьегама овсарле лоха я.

Юртбоахама цхьадола доакъош дегIадоаладеча, продукце дукха тайпаш дахара а кийчдара а даькъе пхе шера заданеел тIехьадисад. Республике хIана а кIезига яц планаши социалистически декхараши кхоачаш да деш йола колхозаши совхозаши.

ИйсалагIча пятилетка пхелагIча шера республика халкъа боахам дегIабоалабара плана тIа лаьрхIа да промышленни юртбоахамеи производство кхы а сихагIа темпашца дегIайоагIилга, капитальни вложенеш дикка дукхагIа дIаяхийта.

КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума соцамах кулгал а лувцаш, КПСС ПК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК 1975 шера халкъбоахамеи план ханал хьалха кхоачашъдар дукха Еррига-союзни социалистически яхь йоаржаярах даьяр дукха Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах даьча соцамашта практически гIулакхашца жоп а луш, Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша шоай патриотически декхар лерхI бIаьрчча пятилеткеи из чакхйоала шун керда къахьегама толамаш доахаш чакхдаккха, хIаьта шоашта тIаэц е укх лохера социалистически декхараш:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ГIОЛЛА

Ханал хьалха — 1975 шера 26 декабре продукци яккхарей цунна реализаци ярей шера план кхоачашъе, планал совгIа 22 млн. сома промышленни продукци йохка. Технически прогресса ларда тIеи встречни планаш чакхъяхарцеи къахьегама овсарле лаккхъяра заданеш тIехкхоачашъе.

Кхомбара режим чIоагIа лелаяра чотах шера кходе: 2500 тонн металл, 2,2 эзар тонн цемент, 2,5 эзар кубически метр хьу, 25 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 50 эзар гигакалори йовхал, 50 эзар квадратни метр кIадаш, 154 эзар квадратни дециметр тела товараш.

Изобретенеши рационализаторски предложенеши балха юкъе йоалаярах 10,3 миллион сомал кIезигагIа боацаш экономически пайда бе.

Планал совгIа 3 миллион сом пайда баккха.

Промышленни предприятей коллективаша декхар тIаэц изделей дикал, тешаме хилари дукхагIа яхилгеи лакхдара кхы а шерагIа социалистически яхь йоаржае, дикала пачхьалкхен Знак ялара укх шера продукце 25 тайпа кийчде.

1975 шера планал совгIа 500 эзар сома халкъа эша культурно-бытовни боахамеи товараш арахеца.

Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа советски халкъо яьккхача исторически Коталон 30 шу дизара сийна промышленни продукцена реализаци яра 4 бетта план 28 апреле чакхъякха.

ЭНЕРГЕТИКА ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеши культурно-бытовни объекташи хадданза электрически йовхалеи энергеца Iалашъе. Шоай хьашташта дIаухийтилга лохдарей электрически сеташка йовлга кIезигдарей чотах 1,3 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Планови заданел продукцега дIадодар 250 эзар сома чухьнахьа дакха. Болх беш йолча оборудоване тешшамеи кхомбеши болх белга Iалашдеергйола мероприятей комплекс чакхъякха, цунца:

— вIашагIтехача Грозненски ТЭЦ-а № 3 йолча электростанце № 2 йолча яьна модернизаци е — III квартал;

— вIашагIтехача Грозненски ТЭЦ-а № 1 йолча электростанце № 7 йолча турбогенератора модернизаци е — II квартал;

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНИ

Планал совгIа 100 эзар тонн мехкдаьтта, 5 миллион куб. метр газ яккха, 300 тонн газови бензин даккха, йистедаьнна Iилман балхаш, изобретенеши рационализаторски предложенеши производствана юкъе йоалаяра чотах шера 4,5 миллион сомал кIезигагIа доацаш рузкъа кходе.

«ГРОЗНЕФТЕХИМ ЗАВОДЫ» ОБЪЕДИНЕНИ

Мехкдаьтта чакхдахарей мехкдаьттахимеи продукташ планал совгIа 10 миллион сома хьа а яь реализаци е, цунца планал совгIа 1 эзар тонн фенол, 25 эзар тонн лакхаоктанови бензинаш, 500 тонн ацетон, 200 тонн «Цеокар-2» яха катализатор арахецилга Iалашде.

130 миллион сома дикала Знак йола продукци хьае а реализаци е а.

Планал совгIа 1 миллион сома пайда баккха.

1975 шера 25 декабре Анисимова цIерагIча НГНПЗ каталически риформинга установка болх бе йолаялийта;

— А. Шерипова цIерагIча ГНПЗ 1975 шера мае даьтташ хьаду комплекс; В. И. Ленина цIерагIчеи А. Шерипова цIерагIчеи ГНПЗ I квартале парафин дIачудеттеи упаковка еш йолеи лини;

— I ахшера В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ сернисти мехкдаьтташ кийчделга Iалашдара йола ЭЛОУ блок;

— хьалхарча ахшера В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ № 2 йола хих го боахаш шозлагIа пайда эцара блок, хIаьта А. Шерипова цIерагIча заводе биологически хий цIенделга дени-буси 160 эзар кубометрага кхачийта — III квартале:

Изобретенеши рационализаторски предложенеши балха юкъе йоалаяра чотах шера 2,5 миллион сом экономически пайда бе.

МАШИНАШЪЕЧЕИ МЕТАЛЛООБРАБОТКАИ ПРЕДПРИЯТЕШ

Планал совгIа 1,3 миллион сома машинаш, оборудовани, аппараташ арахеца, 14 тайпа лакха овсарле йола керда машинаш, оборудовани, прибораши автоматизаце средстваши арахецилга карадерзаде, изделей технически боарами балха тешаме хилари лакхделга Iалашде.

Серийни хьаелга Iалашде:

— 700 атмосфера давлени йола фонтанни арматура;

ЦА — 320М яха цементировочни агрегаташ, центробежни насосаш;

— П—126, П 128 гидравлически подъемникаш;

БАМ-а ханал хьалха продукци яхьийта;

изобретенеши рационализаторски предложенеши балха юкъе йоалаярах 386 эзар сом пайда бе.

ЯЙГАЧЕИ КХАЧАНИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕШ

Бахача наха хоатташ йола промышленни продукции кхачан товараши дикагIеи ассортиментахи дукхагIа арахеца. Планал совгIа 5,4 миллион сома продукци йохка.

160 тайпа керда тайпа баркъаш арахеца, 40 единица оборудовани производствана юкъе йоалае, дикала Знак йолаш 50 эзар баркъа арахеца, кхачан промышленносте продукце керда 14 тайпа арахецилга карадерзаде.

«ЧЕЧИНГУШСТРОЙМАТЕРИАЛЫ» ОБЪЕДИНЕНИ

Шера план ханал хьалха 25 декабре кхоачашъеи планал совгIа 145 эзар сома продукци йохкеи.

№ 2 йолча гIишлой материалий комбинате тоннельни сушилай блок болх бе йолаялийта, 1975 шера 7 ноябре.

Продукце дикал лакхъе а М-100 яха а кхы лакхагIча марках йола а 3,2 миллион кирпичи заданел совгIа арахеца а.

ХЬУНАХ ХIАМАШЪЮ ПРЕДПРИЯТЕШ

Планал совгIа хьа а яь 350 эзар сома продукци йохка.

«Терек» яхача мебельно-хьунах хIамаш еча фирме гIолла къахьегама овсарле 0,5 процента, хIаьта Ермоловски ДОК-е гIолла 2 процента лакхъе. Арахецача продукцега дIабела къахьегам лохбе, цун дикал лакхъе.

МОТТИГЕРЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕШ

Чурча торонех биззагIа пайда эцарей керда производственни мощносташ сихагIа караерзаярей чотах планал совгIа хьа а яь 500 эзар сома продукци йохка.

Продукце 35 керда тайпа арахеца, плана тIа оттаьчул 0,6 процента къахьегама овсарле лакхъе а товарни продукцега дIадолар 0,1 процента кIезигде а.

«СевкавНИПИнефть», ГрозНИИ, кхыча Iилма-тохкама учреждений, Грозненски мехкдаьтта института, госуниверситета Iилмахоша, проектни организацей болхлоша Iилма-тохкамийи проектни решенейи эффективность лакхъергья.

Промышленни предприятей коллективашца цхьана цар де дезар дергда йистедаьнна балхаш сихагIа производствана юкъе дахьара.

ГIИШЛОШЪЕЧА ГIОЛЛА

ГIишлой-монтажни балхаш дара шера план 26 декабре кхоачашъелга Iалашде. Плана тIа оттадаьчул къахьегама овсарле 0,5 процента лакхъе, гIишлош ярга дIадодар 0,1 процента лохде; къахьегам вIаштIехьбоаккхилга айдара, индустриальни методаш шерра лелаярен нов. Злобина метод юкъе йоалаярен чотах гIишлошъярен наха цIенош дари план ритмично а дика а кхоачашъелга Iалашде, шера планал совгIа кхо эзар квадратни метр наха чубаха цIенош дIадала.

Нов. Злобина прогрессивни методагIа болх бе 30-нел кIезигагIа йоацаш бригадаш яха.

Дешара шу доладалалехьа пускови еррига школаш хьалъяь яха, производственни, нах чубаха, коммунальни, культурно-бытовни унахцIеноши учрежденеш хьалъелга дикка лоацдеи дикагIа хьалъеи.

СССР МИНПРОМСТРОЯ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ГIИШЛОШЪЯРА УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

ГIишлой-монтажни балхий шера халкъбоахама плана объектай программа 27 декабрь тIакхоачаш кхоачашъе.

Хьаи а яь болх бе йолаялийта:

— дени-буси 160 эзар кубометр промстокаш биологически цIенъе низ бола станци — III квартал;

— шера 2,5 эзар тонн лоха давлени йола полиэтилен арахеца могаргдола производство Грозненски химкомбината 20 декабрь тIакхоачаш:

— В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводе завода чура канализацеи хих шоалагIа пайда эца системеи III квартал;

— даьтташ доахача установка комплекс май бетта, парафин дIачудеттеи упаковка еш йолеи установка — I квартале;

— доккхий пенаш долча 120 эзар квадратни метр вIашагIтеха аьшкбетонни конструкцеш арахеца низ болча г. Аргунерча цIеноу деча завода реконструкци елга 25 декабре чакхдаккха;

— юкъардешара 4500 моттиг йола школаш 25 август тIакхоачаш;

— наха чубаха цIеноу дIадалара шера план 25 декабрь тIакхоачаш чакхъякха, цунца;

— доккха пенаш дола 179 квартира йола цIа — ханал хьалха 1 Май тIакхоачаш;

— В. И. Ленина цIерагIча улицагIа хьалдеш латтача 9-эза вIаштIардаьча цIей шоллагIа блок фашистски Германи эшаь 30 шу доалача денга наха чубаха дIаяла;

— цирк 7 ноябрь тIакхоачаш хьалдаь даккха;

— нек ду бассейн хьал а яь болх бе йолаялийта — III-ча квартале;

— троллейбусни депо 15 декабрь тIакхоачаш хьалъяь яккха;

— планал совгIа 2300 квадратни метр наха чубаха цIеноу дIадала;

— ханал хьалха, III-ча квартале, драмтеатри госуниверситети хьалъе хьожаяь капитальни вложенеш караерзае;

— къахьегама овсарле лакхъяра енна задани 0,5 процента тIехкхоачашъе а гIишлош ярга дIадодар 0,1 процент лохде а.

Объектай 85 процент «дика», «тIехдика» мах беш дIаяла.

«СЕВКАВНЕФТЕГАЗСТРОЙ» ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ

ГIишлой-монтажни балхаш дара пачхаьалкхеи план 27 декабрь тIакхоачаш чакхъякха, болх бе дIаяла;

— Грозный — Ростов 331 километр йIаьха йола продуктопровод, г. Грозне керттера насосни станции 60 эзар кубически метр чухоша резервуарни парки 25 декабрь тIакхоачаш;

— Октябрьски майдан тIара мехкдаьттеи газа хьагулъю центральни пункт 1975 шера мае;

— «Грознефть» объединене Октябрьски майдан тIара 1000 кубически метр тIоаний хий чудахийтара дени-буси кийчо яра объекташ 15 декабрь тIакхоачаш;

— Грозненски газ чакхйоахача завода шера 1 миллиард кубически метр чакхъяха низ бола II яха 2-гIа технологически блок дIайолаялийтара балхаш де укх шера июнь бетта дIаяла;

— къахьегама овсарле 0,3 процент лакхъе а гIишлой-монтажни балхашка дIадодар плана тIа лаьрхIачул 0,2 процента чухьнахьа даккха.

«ЧЕЧИНГСЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТ

ГIишлой-монтажни балхий шера план 25 декабрь тIакхоачаш чакхъякха.

Хьалъяь яха:

— Школаши Серноводски юртбоахама техникума объекташи — дешара шу доладуш яха.

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозе чуоттаяь 12000 хьакха кхоаба комплекс — 7 ноябрь тIакхоачаш.

Джалкински коа тIарча оалхазарий фабрика шоллагIа аргIа гIишлошъечун Ди тIакхоачаш.

1400 тонна лаьрхIа холодильник «Ассинский» совхозе — III квартале.

3 гектар йола теплицаш «Тепличный» совхозе — 20 декабре.

Племеной болх барей искусственни осеменени ярей республикански станци — 25 декабрь тIакхоачаш.

Коталон Ди тIакхоачаш хьал а даь дIадала: г. Аргунера сельхозтехника 100 квартира йола цIа:

— г. Грознера 280 моттиг йола берий беш;

— «Атагинский» совхозе 800 бежана лаьрхIа шурий комплекс:

Плана тIа оттадаьчул къахьегама овсарле 0,2 процент тIехкхоачашъе, планал совгIа 50 эзар сома пайда баккха.

«Дикеи» «тIехдикеи» мах беш дIалуш йолча гIишлоех 90 процентал кIезигагIа йоацаш дIаяла.

«ЧЕЧИНГГАЗСТРОЙ» ТРЕСТ

Планал совгIа хьал а яь 4 км газопроводаш болх бе дIаяла, цунца юрташка 3 км.

Квартирашка газ йиллара шера план 1975 шера 25 декабрь тIакхоачаш чакхъякха а планал совгIа юрташка 300 квартира чу газ йилла а.

— плана тIа оттадаьчул къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе а гIишлой-монтажни балхашка дIадодар 0,1 процент чухьнахьа даккха а.

Фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара сийна 4 бетта гIишлой-монтажни балхаш дара план 1975 шера 27 апрель тIакхоачаш чакхъякха.

«ЧЕЧИНГУШВОДСТРОЙ» ГIИШЛОШЪЮ УПРАВЛЕНИ

ГIишлой-монтажни балхий шера план 29 декабрь тIакхоачаш чакхъяккхеи шера планал совгIа 200 эзар сома гIишлой-монтажни балхаш деи.

1975 шера Гумермесски дуга систем гIолла болх бе дIаяла:

— 15 апреле Шолжа тIа хий хьаувза уаели керда магистральни канали:

— В. И. Ленин вича дена 105 шу дузаш тоа а даь дуга дIалера хиш дехка 600 га лаьтта дIадала, юхедиса планагIа дола лаьтташ 25-ча декабре:

— наха чубаха цIеноу хьалдара шера план 26 декабрь тIакхачалехьа 9,3 эзар квадратни метр наха чубаха цIеноу дIадала.

Шоашта лаьрхIа цIеноу хьалдара хьожаяь капитальни вложенеш 1975 шера 1 октябрь тIакхоачаш караерзае.

Плана тIа оттаьчул 0,1 процентана къахьегама овсарле лакхъе.

Аккордни аккордно-премиальни системагIа къахьегамах тела мах лургбола болхлой-сдельщикаш 52 процентага дIакхоачабе.

Рационализаторски предложенеши изобретенеши производствана юкъе йоалаярах 1975 шера 350 эзар сом экономически пайда бе.

ГIишлошъю материалаш кхомбеш дIаахийтара чотах 250 тонн цемент, 100 кубически метр хьун материалаш, 50 тонн Iаьржача металла прокат кхое.

100-нел кIезигагIа боацача болхлошта гIишлошъяра кердл гопзал Iомае.

«ЧЕЧИНГУШКОЛХОЗСТРОЙ» ОБЪЕДИНЕНИ

ГIишлой-монтажни балхий план 1975 шера 23 декабрь тIакхоачаш чакхъякха.

Къахьегама овсарле 1,3 процента лакхъе а гIишлой-монтажни балхашка дIадодар плана тIа долчул 0,5 процентана чухьнахьа даккха а.

— «Октябра 40 шу» яхача колхозе 600 бежана лаьрхIа шурий-товарни ферма 1-гIа сентябрь тIакхоачаш, юрташка 3 школа 25 август тIакхоачаш хьалъяь яккха.

Изобретенеши рационализаторски предложенеши юкъе йоалаярах 105 эзар сома экономически пайда бе.

343 тонн цемент, 55 тонн металл, 500 кубически метр хьун материалаш, 4,5 туп шифер кхое.

АВТОМОБИЛЬНИ НАЬКЪАШ ХЬАДУИ ЦАРНА ЭКСПЛУАТАЦИ ЮИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНИ

Наькъаш дахкарей уж тоадарей план 1975 шера 25 декабрь тIакхоачаш чакхъякха:

— къахьегама овсарле лаккъяра план 0,2 процент тIехкхоачашъе.

5 бетта план фашистски Германел котдаьнна 30 шу дузаш шоай низашца кхоачашъе а кхольча материалехи ахчаи асфальт а билла 20 эзар сом сметни мах бола памятни моттигашта дIатIалолха наькъаш хахка.

Производственни базаши наха чубаха цIеноши хьаллара а шердара а балхаш дIахо де, болх бе дIаяла:

— Советское яхача юртара ПДУ-1547 производственни корпус:

— 8-квартирни цIа г. Назране;

— г. Назранеи Червленни станицеи асфальто-бетонни заводаш хьалъяь яха.

ТРАНСПОРТЕИ БУВЗАМЕЙ ГIОЛЛА

Машинаькъа Грозненски отделене гIолла 1975 шера планал совгIа 60 эзар тонн халкъбоахама мухьаш дIадахьийта, грузооборота задани 80 миллион приведенни оалача тонно-километрашта тIехкхоачашъе:

— халкъбоахама мухьаш кхы тIа а дIакхахьара хIара дени бийсани парех пайда дикагIа эцара чотах 100-нел кIезигагIа йоацаш вагонаш мукъаяха.

Юкъа пайда эцача транспорте гIолла мухьаш кхахьара шера план 28 декабре кхоачашъе, пассажираш дIа-хьа бигара—1975 шера 29 декабре.

Грозненски авиаотряде гIолла мухьаши пассажираши дIахьа бигара шера план 30 декабре чакхъякха.

Бувзама производственно - технически управлене гIолла пайда бара 1975 шера план 100 эзар сома тIехкхоачашъе, доходашта — 113 эзар сома:

— городашкарей юрташкарей телефонни бувзам планал совгIа 250 абоненти радио 200 абоненти хьахийтилга Iалашде.

ТОРГОВЛЕИ БЫТОВИ ГIУЛ АКХАШ ДЕЧЕИ ГIОЛЛА

Пачхаьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборота план 30 декабре кхоачашъе. Планал совгIа бахача нахана кхачани промышленни товараш 2,5 млн. сома дохка.

гIишлошъеча, транспорта, бувзама, болхлой 1975 шера дола

ДЕКХАРАШ

ХЬИНАРЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛАЧА ШЕРАРА ПРОДУКЦЕ БОАРАМА, НОМЕНКЛАТУРА, ДИКАЛА ЗАДАНЕШ ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯР ДУХЬА, ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЯР ДУХЬА...

АЛСАМДАККХА ЮРТБОАХАМА ПРОДУКЦИ ЙОАККХИЛГА А ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЙОХКИЛГА А; ХЬУВКЪАМ ЛАКХ А БЕШ ДУККХАГIА ЧУЭЦА ЯЛАТ, БОАМБИ, ШЕКАРА СВЕКЛА, КОАРТОЛАШ, КХЫЙОЛА КУЛЬТУРАШ, ЛАКХЪЕ ХЬАЙБАЙ БОАХАМА ПРОДУКТИВНОСТЬ...

(КПСС Центральни Комитето, партега, советски халкъега даьча Кхайкарал тIара).

Фондел совгIа децентрализованно 18,5 млн. сома товараш эца.

Юкъара торговли майда 6500 квадратни метр йола тикаши 2375 моттиг йола столовеши хьалъе. Паччахьалкхен торговле предприятешка гIолла самообслуживане методах товараш йохкар 46 процентага, респотребсоюзе гIолла — 65 процентага дIакхачийта.

Бытови гIулакхаш дукхагIа де, цар тайпаш шерде, лакха культура хулга Iалашде.

Бытови гIулакхаш деча предприятешка планал совгIа бахача наха 70 эзар сома гIулакх де, цунца юрташка 30 эзар сома.

1975 шера быта 8 цIа, шоаш хьалъеча а колхозаша, совхозаша, кхыча предприятеша хьакъоастаеча а гIишлошка 10 комплексни приемни пункт хьаелла.

НАХ ЧУБАХАЧА ЦIЕНОЙ-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА МИНИСТЕРСТВО

Паччахьалкхен план 26 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха, шу чакхдоалаш планал совгIа бахача наха 1230 эзар сома коммунальни гIулакхаш де. Коммунальни объекташ хьалъяра хьожаль 4850 эзар сом капитальни вложенеш караерзаелга Iалашде, нах чубахача цIеношта капитальни ремонт ярей благоустройствай планаш ханал хьалха кхоачашъе.

ХЬУН БОАХАМА УПРАВЛЕНИ

Боахама пайдане долча тайпай планал совгIа 20 га керда хьунаш дIайогIа.

Планал совгIа хьуни культурнии сомаш 30 тонн гулбе а цун чотах консервнии соковни продукци яккхара план мах-хага диллача 5 процент тIеххкоачашъелга Iалашде.

Ерригача предприятеша рентабельни болх белга Iалашде, арахецача прокукцега дIабода мах 0,2 процент чухьнахьа баккха а реализаци ярах 14 эзар сом планал совгIа пайда бе.

Планал совгIа 120 эзар сома продукци йохка.

Промышленнии хьунбоахамеи балха тIа къахьегама овсарле 0,3 процент лакхъе.

Халкъа эша товараш планал 25 эзар сома дукхагIа арахеца.

Капитальни гIишлошъеча керттера фондаш болх бе йолаелийтара 900 эзар сома мах план 1975 шера 25 декабре тIакхоачаш чакхъяккха.

Рационализаторски предложенеш юкъеяхьара чотах 20 эзар сом кхеде.

ЮРТА БОАХАМЕ ГIОЛЛА

Юрта боахама къахьегамхой керттера йоакхо хинна а хинна йолаш а я мамогга дукхагIа ялат даккхар. Цар декхар тIаьц колхозашкеи совхозашкеи, паччахьалкхен кхыча боахамашка фийг бола ялаташ дIадув льтташ 245 эзар гектарага дIакхоачаде, царех хьажкIаш дIаювраш 34,5 эзар га, дуга 6,3 эзар га хилийта. ХIара гектара тIара фийг бола ялат 21 центнер, цунца хьажкIаш 35, дуга 40 центнер йоаккхилга Iалашде. Валови ялат гулделга 510 эзар тоннага: царех хьажкIаш 120 эзар тоннага, дуга 25 эзар тоннага дIакхоачаде.

Льтталацара йоаха кхыйола продукташ дукхагIа яха. Колхозашкеи совхозашкеи, паччахьалкхен кхыча боахамашка шекара свекла дIаюв льтташ 9 эзар гектарага, баьцадаараш — 10,1 эзар гектарага дIакхоачаде.

ХIара гектара тIара шекара свекла 230 центнерал, баьцадаараш 135 центнерал, комсаш 58 центнерал кIезигагIа ца яха.

Колхозашкеи совхозашкеи, паччахьалкхен кхыча боахамашка валови шекара свекла гулъелга 207 эзар тоннага, генараш 18,6 эзар тоннага, баьцадаараш 137 эзар тоннага, коартолаш 11,5 эзар тоннага, комсаш 98 эзар тоннага, сомаш 50 эзар тоннага, тхьамка 2 эзар тоннага дIакхоачаде.

Дерригача боахамашка гIолла паччахьалкхенга ялат 160,5 эзар тоннал, генараш 15 эзар тоннал, шекара свекла 195 эзар тоннал, баьцадаараш 124 эзар тоннал, коартолаш 5,2 эзар тоннал, комсаш 97 эзар тоннал, сомаш 50 эзар тоннал, тхьамка 2 эзар тоннал кIезигагIа доацаш дохка.

Оттадаьчунга кхачара кийч а лаь дIатоха 1 млн. тонн ширдаьнна кхо, цох 720 эзар тонн хьалхарча ахшера. 185 эзар тонн минеральни удобренеш тоха. Хий дехкача льтташка 45 эзар гектарал кIезигагIа доацаш ялата культураш дIае. Хиш дехкача участкашка гурахьа дIайийнача культурай хьувкъам гектара тIара 35 центнерал, хьажкIаш 50 центнерал, баьцадаараш 180 центнерал кIезигагIа йоацаш йоаккхилга Iалашде.

Ялата ерригa культураш стандарта I—II классах долча фуцца дIае.

Ялата культурай 165 эзар гектара гербицидаш тоха. 50 эзар гектара тIа чудуийташ хий дилла. Юртбоахама техниках лакха овсарле йолаш пайда эцарей дерригa кхашкара балхаш ший ханнахьа дарей духьа 1550 механизатор кийчве.

Хьайбай боахам дIахо айбелга Iалашде. 1975 шу чакхдоалаш доккхий хьайбаш колхозашкеи совхозашкеи, паччахьалкхен кхыча боахамашка 170 эзар, царца 57 эзар етт, хьакхарч — 140 эзар, жа — 592 эзар, коа тIара доккхий оалхазараш 550 эзарнега кхоачаш, царца фуаш ду котамаш 505 эзар хилийта.

Юкъарча хьайбай продуктивность лакхъе а юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 2070 килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха, хIара яхкача котама тIехьара 175 фуъ гулде, юкъера лаьрхIа устагIан тIера 4,4 килограмм тха даккха.

Дийна долаш эзача валови дулх 35,2 эзар тоннага, шура 103 эзар тоннага, фуаш 81 миллионага, тха 2600 тоннага дIакхоачаде.

Дерригача боахамашкара дийна долаш эзача хьайбаши коа тIара оалхазараши 36 эзар тоннал, шура 83,5 эзар тоннал, фуаш 75,5 миллионал, тха 4000 тоннал кIезигагIа доацаш паччахьалкхенга дохка.

ТIаьна декхараш шеко йоацаш кхоачашдара хьайбай боахамера племенной болх тоабе а Iул юхаметтаоттадара болх тоабе а. ХIара 100 Iатта тIехьа 85 Iаса кхеде, хIара бIаь жийна тIехьа 95 Iаьхар, керттерча хIара наьна-хьакхан тIехьа 15 хурск хьалкхее.

Доккхий хьайбаш дIачулуш дола дозал 350 килограммал, хьакхарчаш 100 килограммал, жа 35 килограммал кIезигагIа доацаш хилийта.

Доакъара база дикка чIоагIъе, доакъарий дикал айе, царех мамогга дукхагIа пайда эца. Колхозашкеи, совхозашкеи, паччахьалкхен кхыча боахамашка гIожа доакъар 420 эзар тоннал; цунна йол 190 эзар тоннал, сенаж 105 эзар тоннал, силос 750 эзар тоннал, витаминни баьца хьоар 20 эзар тоннал кIезигагIа доацаш кийчде.

Доакъараш кийчдеча аьлан чанех кеп тохалга, активни вентилировани яра хьисапе йол йокъаяр, хьаьхача кIоагашка сенажи силоси чуйоллар, гранулированни доакъар кийчдар, кхы дикагIа йола технологи шерра юкъейоалае.

Шера 3,7 эзар гектар дукхача шерашта лаьрхIа хий дехка культурни даьгIенаш хьае, хIара шурий фермана юхе мошача доакъара конвейераш яхка, дукхагIа дулх тIакхетийтара лоаман даьгIенашка 50 эзарнел кIезигагIа доацаш доккхий доахан дига.

Хьайбай фермашка доакъераш кийчдаран дIадехкаран лаьрхIа механизированни цехаш яхка.

Льтта хIара гектарах, хIара машинах, удобреней хIара тонна, доакъара хIара центнерах дикагIа пайда эцанза барг-бац.

ДIадахача шераца нийсдича къахьегама овсарле 5 процент лакхъе, юртбоахама продукцега дIадодар плана тIа лаьрхIачул 1 процент лохде.

Районашта, колхозашта, совхозашта, бригадашта, фермашта юкъера социалистически ях шерагIа йоаржае.

Юрта боахама министерства, республикански юртбоахама объединенешей трестащей шоашта е декхараш тIаэц.

ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВО

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 90 эзар гектарага дIакхоачаде, царца хьажкIаш — 11,45 эзар гектар, дуга — 2,5 эзар гектар, шекара свекла — 2,4 эзар, баьцадаараш — 2,8 эзар гектар, тхьамка — 1,2 эзар гектар.

Колхозашка валови ялат 196 эзар тоннал кIезигагIа доацаш, цунца хьажкIаш — 40,1 эзар тонн, дуга — 9,4 эзар тонн, баьцадаараш — 37,5 эзар тонн, коартолаш — 4,4 эзар тонн, шекара свекла — 56,5 эзар тонн, тхьамка 1610 тонн, комсаш — 7,6 эзар тонн, шура 43,7 эзар тонн, дулх — 16 эзар тонн, фуаш — 30,5 миллион, тха — 18,5 эзар центнер даккха. Гектара тIара хьувкъам: ялат — 21,8 центнер, хьажкIаш 35 центнер, генараш — 14 центнер, шекара свекла — 236 центнер, баьцадаараш — 135 центнер, коартолаш — 110 центнер, тхьамка 13,2 центнер, шура Iаттагара — 2160 килограмм, фуаш яхкача котамгара — 147, устагIан тIера тха — 4,6 килограмм.

Паччахьалкхенга дохка: ялат 51,1 эзар тонн, генараш 7,7 эзар тонн, шекара свекла 55,5 эзар тонн, баьцадаараш 33,5 эзар тонн, сомаш 8,5 эзар тонн, комсаш 7 эзар тонн, тхьамка 1610 тонн, коартолаш 2,2 эзар тонн, дулх 13,4 эзар тонн, шура 36 эзар тонн, фуаш 26 млн., тха 2300 тонн.

1975 шу чакхдоалаш: доккхий хьайбаш 79,6 эзар, царца 26 эзар етт, хьакхарчаш 56,1 эзар, жа 400 эзар, коа тIара доккхий оалхазараш 265 эзар, царца яхка котамаш 233 эзар хилийта.

1974 шераца нийсдича къахьегама овсарле 4 процент лакхъе, плана тIа оттадаьчул продукцега дIадодар 1,5 процент чухьнахьа даккха, ерригача колхозий болх рентабельни хилийта.

СОВХОЗИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 102,3 эзар гектарага дIакхоачаде, цунца хьажкIаш — 15,6 эзар гектар, дуга — 3,8 эзар гектар, шекара свекла — 5,3 эзар гектарага, баьцадаараш — 830 гектарага, коартолаш 600 гектарага.

Совхозашка валови доаккхилга Iалашде: ялат 227 эзар тоннал кIезигагIа доацаш, цунца хьажкIаш — 54,7 эзар тонн, дуга — 15,6 эзар тонн, баьцадаараш — 12,2 эзар тонн, коартолаш — 6,6 эзар тонн, тхьамка — 65 тонн, шекара свекла — 120,8 эзар тонн, генараш — 8,1 эзар тонн, сомаш 2,7 эзар тонн, шура — 43,1 эзар тонн, дулх — 11 эзар тонн, тха — 740 тонн.

Гектара тIара хьувкъам баккха: фийг болча ялатий 21,7 центнер, хьажкIаш 35 центнер, дуга 41 центнер, генараш 11 центнер, тхьамка 13 центнер, шекара свекла 228 центнер, баьцадаараш 147 центнер, коартолаш 110 центнер, шура Iаттагара 1950 килограмм, тха устагIан тIера 4,1 килограмм.

Паччахьалкхенга дохка: ялат 84 эзар тонн, генараш 6,1 эзар тонн, шекара свекла 114 эзар тонн, баьцадаараш 11,5 эзар тонн, сомаш 1,6 эзар тонн, тхьамка 65 тонн, коартолаш 3,1 эзар тонн, дулх 9,4 эзар тонн, шура 35,1 эзар тонн, тха 840 тонн. 1976 шера 1 январе: доккхий доахан 66 эзар, царца 23 эзар етт, хьакхарчаш 55 эзар, жа 190 эзар хилийта.

1974 шераца нийсдича къахьегама овсарле 3 процент лакхъе а продукцега дIадодар плана тIа оттадаьчул 1 процент чухьнахьа даккха а. Ерригача совхозий болх рентабельни хилийта а.

«ПЛОДОПРОМ» ТРЕСТ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 8,8 эзар гектарага дIакхоачаде, цунца: хьажкIаш — 1,7 эзар гектар, шекара свекла — 710 гектар, баьцадаараш — 290 гектар, тхьамка 250 гектар.

Совхозашка валови даккха: ялат — 17,7 эзар тонн, хьажкIаш 5,8 эзар тонн, шекара свекла — 17,2 эзар тонн, баьцадаараш — 5,7 эзар тонн, сомаш — 6 эзар тонн, тхьамка — 325 тонн, дулх — 0,7 эзар тонн, шура — 5,7 эзар тонн. Фийг бола ялат гектара тIара 21,8 центнер, хьажкIаш 35 центнер, шекара свекла — 242 центнер, баьцадаараш — 195 центнер, сомаш 60 центнер, комсаш — 58 центнер яха, тхьамка — 13 центнер.

Юкъера лаьрхIача Iаттагара 2100 килограмм шура яккха. Паччахьалкхенга дохка: ялат 7,9 эзар тонн, шекара свекла 16 эзар тонн, баьцадаараш 5,3 эзар тонн, сомаш 5,3 эзар тонн, комсаш 530 тонн, генараш 385 тонн, дулх 505 тонн, шура 4530 тонн.

1976 шера 1 январе хилийта: доккхий хьайбаш 10,2 эзар, царца 3,65 эзар етт.

1974 шераца нийсдича къахьегама овсарле 1,5 процент лакхъе, продукцега дIадодар плана тIа оттадаьчул 2 процент чухьнахьа даккха. Ерригача совхозий болх рентабельни хилийта.

«СКОТОПРОМ» ТРЕСТ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 15 эзар гектарага дIакхачийта, цунца хьажкIаш — 2,1 эзар гектар, шекара свекла — 0,4 эзар гектар.

Цхьан гектара тIара ялат 21 центнер, цунца: хьажкIаш 35 центнер, шекара свекла 235 центнер, валови ялат 29,5 эзар тонн, цунца хьажкIаш 7,4 эзар тонн, шекара свекла 7,1 эзар тонн даккха. Паччахьалкхенга 6,1 эзар тонн шекара свекла йохка.

Доккхийча хьайбай дозал дени-буси 500 грамм, хьакхарчашта — 450 грамм тIакхетийта.

Доккхийча хьайбаштен хьакхарчаштен 4,7 эзар тонн дулх тIакхетийта а 4,55 эзар тонн паччахьалкхенга дохка а.

ДIачулуча доккхача хьайбай юкъара дозал 350 килограмм, хьакхарчий 120 килограмм хилийта. Доакъараш кийчде: гIожа дараш 26,5 эзар тонн, царца йол 8,0 эзар тонн, силос 46,5 эзар тонн, сенаж 7,0 эзар тонн. Шу чакхдоалаш хьакхарчаш 15,5 эзарнега дIакхачийта.

«ПТИЦЕПРОМ» ТРЕСТ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 4 эзар гектарага дIакхоачаде, цунца хьажкIаш — 900 гектар.

7,5 эзар тонн валови ялат даккха, цунца хьажкIаш 3,2 эзар тонн, гектара тIара юкъера хьувкъам 20 центнер хилийта, цунца хьажкIаш 35 центнер.

50 миллион фуаш гулде, дулх 850 тонн, шура 1600 тонн яккха. Паччахьалкхенга ялат 200 тонн, шекара свекла 1100 тонн, генараш 160 тонн, фуаш 43 миллион, шура 1400 тонн, дулх 850 тонн, цунца коа тIарча оалхазарий дулх 700 тонн дохка, 5 миллион кIориг хьа а яккхийта йохка.

1976 шера 1 январе коа тIара доккхий оалхазараш 260 эзар, царца яхкаш йола котамаш 255 эзар, доккхий хьайбаш 1600, царца 600 етт хилийта. ХIара яхкача котама тIехьара 202 фуъ гулде, хIара Iаттагара 2700 килограмм шура яккха.

1974 шераца нийсдича къахьегама овсарле 10 процент лакхъе, плана тIа оттадаьчул продукцега дIадодар 4,4 процент чухьнахьа даккха.

МЕЛИОРАЦЕИ ХИН БОАХАМЕИ МИНИСТЕРСТВО

1 эзар гектар хиш дехка керда льтташ эксплуатаце дIадала. 1,6 эзар гектара тIа льтташ тоадеш мелиоративни балхаш де. 6,6 эзар гектара тIа хиш дехка системаш керда йоахаш, цар чу хий хулийтилга тоадеш балхаш де. 1,8 эзар гектара тIа капитальни планировка е.

200 гектар хиш дехка культурни даьгIенаш хьае.

Хиш дехкара сеть вегетационни хиш дехка ха тIакхоачаш кийчъе, бакъда 1975 шера 15 мартал тIехьа доацаш. Юртбоахама культурашта дехка хий цахаддаш лоаттаде. Хиш дехкара системай управленешка тIолла 2,7 миллион сом йола эксплуатационни мероприятей план 1975 шера 25 декабрь тIакхоачаш 617 эзар сома йола капитальни ремонта план 1975 шера 20 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха.

ЯЛАТИЙ ПРОДУКТАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНИ

Ялат хьачуэца а чакхдаккха ялат хьачуийдеча предприятей материально-технически база кийчъелга 1975 шера 15 июнь тIакхоачаш йистедаккха, е ханал 15 ди хьалха, дуген хьажкIаци хьачуэца — 1 сентябрь тIакхоачаш, ремонтни балхаш дика делга Iалаш а деш.

ХьажкIай гибридни сортовой фун калибровка ерга укх шера 15 апрель тIакхоачаш чакхдаккха, цу тIа а дерригача фух 80 процентал кIезигагIа доацаш фун стандарта 1—2 классагIа. Шера планал совгIа 1000 тонн хьажкIай дикагIа дола фу кийчде.

Сортовой хьоар даккхар шера план 28 декабрь тIакхоачаш чакх а яьккха планал совгIа 300 тонн даккха. Iов яккхара план 20 декабрь тIакхоачаш чакх а яьккха планал совгIа 400 тонн яккха, комбидоакъараш дахара план 20 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха, шера план 3500 тонн совгIа а йоаккхаш тIеккоачашъе. Продукце дикал айяра тIехьа мамогга къовсам лоаттабе.

Производства план тIеккоачашъяра, лакхача сортех дола хьоар дукхагIа арахецара, продукце дикал лакхъяра ларда тIа планал совгIа 500 эзар сома продукце дерригa тайпаш дохка.

1974 шера хиннача боарамал къахьегама овсарле промышленни даькъе 4 процент, ялаташ хьачуэцара даькъе 3 процент лакхъе. Пайда бара шера план 40 эзар сома тIеххкоачашъе.

Управлене предприятей материально-технически база дIахо дегIайоалаелга а чIоагIъелга а Iалашде, сметни мах 500 эзар сом дола керда объекташ болх бе йолаялийта.

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НОХЧ-ГIАЛГIАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ОБЪЕДИНЕНЕ ПРЕДПРИЯТЕШКЕИ ОРГАНИЗАЦЕШКЕИ ГIОЛЛА

Производства пхе шера плана заданеш 1975 шера сентябре, хIаьта товарооборота — ноябре кхоачашъе. Пхе шера заданел совгIа 5 млн. сома продукци йохка а гIулакхаш де а, хIаьта колхозашкеи совхозашкеи материально-технически средствашта — 6 млн. сома.

1975 шера план 5 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха а шу чакхдоалаш планал совгIа 400 эзар сома продукци йохка а гIулакхаш де а, шера планал совгIа 30 трактора, 20 комбайна, 50 автомобила, 60 тракторий двигатела, 100 дождевальни установкана, 300 электродвигатела ремонт е.

Планал совгIа кхашка 60 эзар тонн ширдаьнна кхо даха, планал совгIа 2,5 эзар гектара ширдаьнна кхо, 5 эзар гектара тIа минеральни удобренеш яхка, 5 эзар гектара тIа дIайийнача хIамашта химобработка е, шоай чуэцара-транспортни отрядашца 1500 гектар хьажкIаш чуэца.

Шурий фермашка комплексни механизаци яра боарам 42 проц., хьакхарчий фермашка 45 проц., оалхазарий фермашка 48 проц. кхачийта.

Колхозашкеи совхозашкеи технически гIулакх дара механизаце средствашта хьаэца: тракторашта — 620, автомашинашта — 1000, комбайнашта — 120, доахан детта машинаш йола 230 хьайбай ферма, доакъар дIадехкараш — 150, кхо арадоахараш — 450, холодильникаш яраш — 130, доакъара цех — 25.

1974 шера хинначул къахьегама овсарлей боарам айбе: ремонтни производстве 14 проц., механизированни балхашка 87 проц., автотранспорте 11 проц., материально-технически Iалашо еча 3,4 проц., продукци тIакхетачеи гIулакхаш дечеи къахьегама овсарле лакхъяра чотах 80 проц.

Керттера фондаш, производственни мощносташ, наха чубаха цIенош хьалдаь дахара план 1975 шера 5 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха. Хьайбай фермашта технически гIулакхаш лу йинь станци болх бе йолаялийта, автомобилашта техгIулакх деча станцешка шинь диагностически лини, базашка минеральни удобренеш Iойоаха шинь поточни лини, ремонтни предприятешка разборо-моечни шин отделенеш реконструкци е, 180 квартира наха чубаха дIаяла.

«ЧЕЧЕНИНГУШВИНО» ПРОИЗВОДСТВЕННО-СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНИ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 16,4 эзар гектарага дIакхоачаде, царца хьажкIаш 1,8 эзар гектар.

1975 шера хIара гектара тIара: комсаш — 57 центнер, ялаташ — 18,6 центнер, царца хьажкIаш 30 центнер яха. 1600 гектара тIара керда комсаш дIайогIа. Нилха хилар дIадаккхара 1,6 миллион комс дIайогIа. Комсаш валови гулъелга 92 эзар тоннага, ялаташ 28 эзар тоннага, цунца хьажкIаш 5,4 эзар тоннага, баьцадаараш 1,8 эзар тоннага дIакхоачаде. Паччахьалкхенга дохка: ялаташ — 16 эзар тонн, комсаш — 92 эзар тонн, сомаш — 1,7 эзар тонн, баьцадаараш — 0,9 эзар тонн, 4,65 эзар тонн шура, 1 эзар тонн дулх даккха. Паччахьалкхенга 410 тонн дулх, 3,6 эзар тонн шура йохка.

1975 шу чакхдоалаш доккхий хьайбаш 6,5 эзар, царца 2,2 эзар етт, хьакхарчаш 5 эзарнега кхоачаш хилийта.

Кхоабача Iаттагара 2060 килограмм шура яккха.

Товарни продукци йохкара план 1975 шера 25 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха, планал совгIа 2,5 миллион сома продукци йохка.

Валови лаьрхIача шера планал совгIа 2,5 миллион сома продукци арахеца.

Плана тIа оттаьчул къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе. 1975 шера планал совгIа 20 эзар дал комсий чхьагIар, сомий-комарий — 15 эзар дал даккха.

Дикал Знак яккхара аттестаци продукце шин тайпана е.

1 август тIакхоачаш «Победа» яхача винсовхозе термоцех болх бе йолаялийта, «Советски Россия», «Калиновский» яхача, Ленина цIерагIча винсовхозашка термоцехашта реконструкци е.

Наурски винзаводе, Грозненски ВКК 1975 шера 7 ноябрь тIакхоачаш чхьагIарашта желатинаца, ЖКС бентонитаца комплексни склейка еча автоматически уалашта монтаж е.

Производствана юкъе керда техника, дикагIа йола технологи, хIаьта иштта рационализаторски предложенеш йоалаяра чотах 190 эзар сом кходе.

«КОНСЕРВПЛОДООВОЩ» ПРОИЗВОДСТВЕННО-СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНИ

Фийг бола ялаташ дIадув льтташ 2343 гектарага дIакхоачаде, цунца хьажкIаш — 257 гектар, баьцадаараш — 5454 гектар, царца моша горошек — 1680 гектар.

ХIара гектара тIара ялаташ 25 центнерал кIезигагIа доацаш, цунца хьажкIаш — 35 центнер, баьцадаараш — 170 центнер, моша горошек — 36 центнер, сомаш — 99 центнер.

ХIара Iаттагара 2210 килограмм шура яккха. Валови ялат гулделга 5,9 эзар тоннага, цунца хьажкIаш 900 тоннага, дIакхоачаде, баьцадаараш — 71 эзар тонн, царца моша горошек — 6 эзар тонн, сомаш — 23,2 эзар тонн, дулх 358 тонн, шура — 2,6 эзар тонн яккха.

Паччахьалкхенга дохка: ялат — 1,5 эзар тонн, баьцадаараш — 68,6 эзар тонн, сомаши комараши — 22,8 эзар тонн, шура — 2,2 эзар тонн, дулх — 260 тонн. 1976 шера 1 январе доккхий доахан — 3,3 эзар, царца 0,8 эзар етт хилийта. Плана тIа оттадаьчул дIадодар ялатага — 3 процент, баьцадаарашка — 2 процент чухьнахьа даккха. Консерваш хьаярей кийчача продукцена реализаци ярей шера план 1975 шера 25 декабрь тIакхоачаш, хIаьта розничниа товарооборота план 1975 шера 28 декабрь тIакхоачаш чакхъяккха. Совхозашка гIолла планал совгIа 500 эзар сома пайда бе, планал совгIа 1 миллион условни банка консерваши, 460 эзар сома маьха кхыйола продукции арахеца.

Промышленносте къахьегама овсарле плана тIа оттаьчул 1,5 процент лакхъе, планал совгIа 100 эзар сома пайда

БЛАГОУСТРОЙСТВОИ САНИТАРНИ ХЬАЛИ АЙДАР

Моттигерча Советашей профсоюзни организацешей фашистски Германел котдаьнна 30 шу хизара сийна шерра боаржабе беза городаши юрташи хозъеш тоаяра, гаьнаш йогIара, санитарни цIенъяра болхлойи гIулакхера нахи, колхозхой юкъеоза организационни болх.

ХIара предприятена, организацена тIачIоагIъе еза царна уллувра улицаш, майдаш, скверaш. ХIара бахача саго 16 сахьатал кIезигагIа боацаш болх бе беза улицаш, майдаш, скверaш цIенъеш, тоаеш, хIара предприятеи учреждении шиннел кIезигагIа доацаш субботникаш де деза юкъара лаьрхIача 1100 эзар саг-сахьат баха нах юкъе а боаш, царца юрташка — 310 эзар саг-сахьат. Городашкеи юрташкеи 250 эзар га, 150 эзар кIотарг дIайогIа, 30 гектар скверaши паркаши хьае, царех 5 гектар юрташка.

Цхьа миллион квадратни метр наькъаш дахка а тоаде а, царца юрташка 600 эзар квадратни метр.

Iан замалахьа болх бе моттигерча Советийи ведомствайи нах чубаха цIенош кийчде. 175 эзар квадратни метр квартирашта капитальни ремонт е.

Нах чубахача цIеношка канализаци хийи дуллилга 1 процент лакхде, центральни йовхал лугa — 1,5 процент, газ дуллилга 2 процент лакхде.

Халкъбоахама планагIа паччахьалкхени финансировани кхыча тайпайи чотах хьалде лаьрхIа цIенош 1975 шера 26 декабрь тIакхоачаш хьалхьа даха. Промышленноста, транспорта, гIишлошъю, бувзама болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах, юрта боахама къахьегамхой. 1975 шера социалистически декхараш тIа а ийна, Дагестана, Къилбаседа-ХIирийчен, Херсонски областа къахьегамхошка кхайк вежарашка долча халкъий традиционни социалистически ях дIахо яхьара, цуй ларда тIа тIа-тIа керда а керда а толамаш боахами культурей хьалъеча дахара, вай сийлахь-йоккхача даьхен экономически оборонни низ хаддаза чIоагIбара тIахьехаш.

Социалистически декхараш дийца а дийна тIайийцад предприятей, колхозий, совхозий юкъарча собранешка, городской районни партийно-боахама актива собранешкеи республика промышленноста, транспорта, гIишлошъеча, бувзамеи юрта боахамеи къахьегамхой викалий 1975 шера 29 январе хиннача собранеи.

НАУРУ: ШИЙ МУКЪАГӀА ЙОЛА ХЬАЛХАРА ШЕРАШ

Науру Республика бахача наьха дукхалгеи йоккхалгеи диллача вай планете эгтара зӀамагӀйолча паччахьалкхенех цаӀ я. 1968 шера 31 январе суверении паччахьалкхе я аьнна хьакхайкаяьй бӀарга ца гуча экватора таькагара 55 километр къулбехьенгахьа улла зӀамига, ерригa дӀалоаца моттиг 21 квадратни километр мара йоаца гӀайре. Шиӣ мукъагӀа дегӀаахара бокъо яьккха шоллагӀа, Малхбузен Самоагарад дӀайиккхача, Океанера гӀайрен территори я Науру.

Тайжача океана малхбузехьарча даькъа хин аренашка хьулаенна улла гӀайрелг дӀаяха бӀаьшере чаккйоалаш «бӀаргаяйнай» колонизатораштa — 1888 шера Науру дӀалаьцай немцаша. Тузмеций вахар—племенашта векъавенна массехк бӀаь саг вар уж — хьалхарча шерашка лоадама хувцаденнадац. Цар къаьнарча кечалашца балхаш дора лаьттан чӀегилгаш тӀа, кокосови бӀараши камаьршача тропически маьлха кхыбола соми гулбаьб, шоашта даа хи чура чкъаьрий даьхад.

Овлангара хувцамаш хиннад карара бӀаьшере йолаеннача юххье: дош ца хеташ йола из кораллови атолл, мукъагӀа, фосфоритех «йизза» уллаш хиннар. Ӏалама рузкъаш карадерзаде сихъеннай минералаш даха бокъо яьккха Британски фосфатни компани.

Дунен хьалхара тӀом чакхбаьнначул тӀехьагӀа гӀайрен «дай» хувцабеннаб — Германи аракхессай, хӀаьтта Науру цхьан хаина кхаь паччахьалкхен — Великобритане, Австрале, Нови Зеланде — доал тӀадола территори а хиина дӀаэттай. ХӀаьта мадарра аьлча итташ шерашка зӀамигача атолла бокъонца йола да хиннай гӀайренна кулгалдаьча австралийски администраце чӀоагӀа хьашташ лора а деш доал дайташ лелаяь Британски фосфатни компани.

Доал «тӀалатташ» даьхача цу дукхача шерашка, компане эхь ца хеташ, Ӏалаьмате доккхий пайдаш а деш. Науру йовхаш а хӀаьта администраторо, цу моттиге бахача наьха вахар «лертӀадоаккхаш» декреташи указаши арадоахаш а хиннача юкъагӀа, науреанцаш шоаш гӀайренна доал де буташ хиннабац. Племенай баьчча юкъе а болаш 1927 шера вӀашагӀъеллача цу моттиге шиӣ доал долча Советага мел хинна а шера консультативни полномочеш кхаьчаяц. Колониальни Ӏаьдала политика чоалхазнеи ши дукъ йоацаши яр: территорена доал деча Науру халкъ юкъеозара фуннагӀа даь а новкъарле елга, гӀайрен тӀа шоаш йоаккхаш йола ха, хӀаьта цу тайппара Британски фосфатни компане доал деш йоаккхар а тар ма лу гаьна йоаккхаш «йӀаьхъелга». Цхьабакъда Науру халкъо сацийтабац колониальни администрацена духьалара къовсам.

Науруанцаша шоаӣ кортамукъале бахьан долаш дукккхача шерашка, тӀагӀертта ловттабаь къовсам коталонца чакхбаьлар. 1968 шера январе ахха эгтара юкъе кхаьчача хана (гӀайре экватора дехьа оагӀорахьа ма йий) Океане хьакилар шиӣ мукъагӀара шоллагӀа паччахьалкхе — Науру Республика. Острове вӀашагӀъехкар шиӣ политически институташ: законодательни совети (парламент) хьалха лакхехьара баьчча хинна президент Хэммер де Робурт керте этта паччахьалкхен совети.

«Доал даьраш» дӀабахар гӀайрен тӀара, хӀаьта Британски фосфатни компани а, мел цо шиӣ хьо дарах, дукха вӀаьхь Ӏеяланзар цига. Цун ерригa активаш 1970 шера науруанцашка дӀаелар. Компани, царех 20 миллион доллар а йиъа, гӀайрен тӀара геттара дӀаяхар, цхьабакъда, цо леладаьча акхача гӀулакхех хьахинна цига диса хӀамаш дӀадовхаш хӀанзчул тӀехьагӀа а дукха къахьега дезаргда цига бахача наьха. ГӀайрен тӀа оахкамаш даьча лаьттан кхоалагӀа дакъа «кораллаш мара хӀама тӀа ца йовлаш» доккхиӣ кӀоагаш а даьнна латт. Науру экономика «цхьа лостам» мара ца хиларца къе я: ше мабарра фосфориташ яхарахи фосфаташ доазол дехьа йохка кхахьийтарахи (1973 шера 2,1 миллион тоннага кхаьчар уж) тийша бола мохк бахача наха мел эшаш йола хӀамаш арахьара тӀакхахьанза ца боалаш ба, кхыметтел мала хий а тӀехьа.

Науру кхоане из чоалхане экономически проблема толаме къоастаярах тийша я. ХӀанз укхаза дегӀабоагӀаш латт юрта боахам, яьхк дийрза лаьтташ юхаметтаоттадеш да, чкъаьрий доаха боахам шерлуш чкъаьрий чакхдоаха предприятеш хьалъеши латт; хьаду экономика керда доакъош. Фосфаташ йохкарах тӀайоагӀача доходий цхьа дакъа дӀадахийтад Сиднейи Мельбурни яхача австралийски порташнен Океане гӀайреш тӀарча паччахьалкхений городашцев Науру ювзайолийтача маршрутегӀа лелача кемаӣ компанега. Науру туристски потенциал йоккха яц, цудухьа туристашта перевалочни базана меттел хургья гӀайре.

Д. СОЛОВЬЕВ.
(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КХАЛСАГА ШУ

ВӀашагӀкхийттача къамий Организаце 1975 шу Дунен халкъашта юкъера кхалсага шу ва аьнна дӀакхайкаьяр — социально - экономически политически вахара дерригача доакъошкара кхалсага лоархӀам чӀоагӀа айбалар хьахьокхаш хӀама да.

«Дейли уорлд» яхача эмеракански коммунистий газета тӀа кепа теха фотомонтаж.

ТАСС фотохроника.

Тайп-тайпара системаш — тайп-тайпара кхелаш

Соахка хиннача ООН-а Генеральни Ассамблея сессе 1975 шу кхалнаьха Дунен халкъашта юкъера шу да аьнна хьакхайкадьд. Ассамблеяс из общественность тӀахьех дӀадоладенна шу кхалнаьха маӀача наха ниисса бокъонаш хилийта боахамеи, социальнии, культурнии вахаре, машар бахьан лоаттабеча къовсаме цар лоархӀам лакхбе, яхаш. Из фу бахьан долаш да аьлча, из да капитала мехкашка хӀанз а тӀехь кхалнаха тайп-тайпара дискриминаци яр бахьан долаш. Кхыча тайпара да гӀулакх социалистически мехкашка, цига маӀача наха ниисса бокъонаш я кхалнаьха, керда общество хьалъеча хьинаре дакъа лоац цар. Тахан оаха кепатох Гаваней Римерен корреспонденцеш. Эггара къонагӀа болча социалистически мехка — Куба кхалнахагеи эггара къаьнагӀа болча капиталистически мехка — Итале кхалнахагеи дола хьалаш дувцаш я уж.

ГАРСИА ЛУИСАЙ ИРАЗ

Кубински кхалнаьха Федераце шоллагӀча съезде дакъа лоацаш йолча ши эзар кхалсага юкъе яр Гарсиа Луиса а. Мехка тайп-тайпарча городашкарен провинцешкарен баьхкача делегаткаша моаршал хоаттар цунга, шоай къаьнача новкъостага санна, балхах, дезалах, хаттараш дора. Эхь хетийташ дале а хоза хетар цунна из къамаьл. Луиса Ӏема яц «цӀи хезача сага» роль ловзае а сийле лелае а. ХӀаьта цун цӀи дӀахезай ерригача гӀайрен тӀа бахача наха. Ерригача Кубе кораводагӀе тамаш я Къахьегама Къамаш Турпала Гарсиа Луисай цӀи ца йовза саг. Кхалсага наггахьа мара ца хулеи халеи я цун професси: мачетеро я Луиса, хӀаьта цхьа моллагӀа вола маӀа саг балха цунна тӀехьа а кхувргвац. Соахка хиннача сафре 60 эзар арроб тийдар цо, вешта 700 тонн гаргга шекара эрз.

Кхалнаьха форуме мел дейцар Луисана дезаш а цо кхетадеш а да, шиӣ новкъосташа доахача толамех докхал лора цо. Цун бӀаргашта га а гуш лоаттабора дешар-йоазув ца харца бола къовсам, ерригача гӀайрен тӀа кхалнаьха балха говзал лакхъяра курсаш вӀашагӀъехкар, яслеши берий бешамаши хьаеллар. 1962 шера хьайииллар Гаване хьалхара кхоъ берий беш, хӀанз 645 я уж мехка. Шеко яц берий учреждениеш хӀанз а тоъаш ца хиларах. Цхьабакъда партеи революционни правительстваи дерригa ду уж дукхагӀа хилийтара.

Луисай шиӣ ворхӀ бер да. Царех ялх — паччахьалкхен чотах дешаш да. Учебникащ, школьни форма, автобуса тӀа дӀа-хьа вахар — из дерригa мах боацаш ду царна. Унахцӏена долаш кхув бераш, дика деш, хӀаьта ше плантаце тӀа балха йолча хана сагӀдац Луисас шиӣ берий.

Овлан тӀара хувцаденнад кхалсага хьал экономике а. Производстве болх бу 670 эзар кубинкас, мехка беррригача болх беш барех диьлагӀа дола дакъа да из. Буржуазни режимаш йолча хана дерригa кхыча тайпара дар. Хьал долча дезалашта цӀагӀа чулатта мара бокъо йолаш яцар кхалсаг, эггара дикагӀа хилча цун балха яха йиш яр моллагӀча нийсъеннача конторе машинисткалла е официанткалла. ХӀаьта хӀанз просвещене системе къахьегачарех 60 процент бараш кхалнах ба, хӀаьта унахцӀено лораяра системе кхы а дукхагӀа ба уж. Кубинкаш бӀаргаго йиш я производственни, партийни, общественни культурни балхаш тӀа. Кубе дукхагӀа йола профессеш алхха маӀача наьха я аьнна лоархӀаш хиннилга дӀадаьккхад. Ерригача провинцешка курсаш вӀашагӀъеххай, цига шоай общеобразовательни культурни знанеш лаххье йиш я кубинкай.

В. ПОЛИКАРПОВ,
ТАСС корреспондент.
Гавана.

КЪАХЬЕГА БОКЪО ЙОАЦАШ

Статистико хьахьокхачох, укх тӀеххьарча итт шера 1100 эзар гаргга йола итальянка болх боацаш йисай. Болхлой кӀезигбе беза аьнна моттиг эттача, балхара дӀабаха оттабаьча кандидатий спискашта юкъе даим хьалхалатташ хул кхалнах. Нагахь санна кхалсаг болх боацаш юсе из кхыметтел балха оттабе безарий спискашта а юкъехьоц, хӀана аьлча, болх боацаш йисар а ца лоархӀаш цӀен-наьа лоархӀаш я из. ХӀанз 12 миллион совгӀа цӀен-наьа я Итале.

Вай ханарча Итале кхалнах маӀача наха ниисса бокъо йоацаш хилара цхьа оагӀув мара бац из. Цун шоллагӀбар сенах латт аьлча, из латт предприятей даьша эггара кӀезигагӀа мах тела, балха говзал ца эша балхаш кхалнахага дайташ хиларах. «Тхона даим дискриминаци ю боахамий даьша,— йоах итальянски кхалнаха. — Сов кӀаьдвеш, даим цхьа тайпа хиларах маӀача наха бе ца туташ биса болх тхога байт доал дераша. ХӀаьта балха говзал эшаш, дика мах беш болча балхах дувца эттача, тхога оал сов хала а кхалнаха сов бехктоккхаме а ба из аьле. Итальянски промышленни предприятей директорашка дукха ха йоацаш «Кхалнаьха балха низах пайда эзара торопех» яхача темах хаттараш дир. «Миштаӣ, шоана хетачох, лакхера образовани йолча кхалнахах промышленносте пайда эзара перспективаш?» аьнна хаттараш даьрашта юкъе 24 процент бараша жоп делар: «Цхьаккха яц», 21 процент — хӀама ца эшшаш, цхьаккха а», хӀаьта 19 процент бараша доазув оттадаьча квалификацех уж балха дӀанийсбе торо хила мег йоах.

ДукхагӀбола кхалнах цӀагӀа бераашка хьажа саг ца хиларах шоаш дӀаух балхара. Кхалсага бер хилар Итале алхха цун шиӣ гӀулакх хилар лоархӀ, общество цхьаккха хӀама дац ноаной хьал аттача дакккхара.

«Италера кхалнах» яхача темах общественностага хаттараш даьчул тӀехьагӀа гучадаьлар кхалсаг балха яхара новкъарле еш йолча керттердарех цаӀ берий учреждениеш ца хилар долга. Берий бешамаши яслеши ца тоъар кхы а алсамдоалаш латт. Дукха ха йоацаш 28 берий беш хьалъяьй Риме, цхьабакъда, уж болх беш яц хӀанз а, гӀулакх деча персонала алапи тела ахча ца тоъарах.

Дукха ха йоацаш кхалнаьха дешашта хетаяь Риме хиннача Европа капиталистически мехкий коммунистически партей викалий конференце ше къамаьл деш итальянски делегаце члена Лина Фибес аьлар къахьега бокъо яккхара, берий учреждениеш сеть шеръяр духьа, ноаной га доахаш къовсам лоаттабе беза итальянски кхалнаха. Из кхы а чӀоагӀа эшаш да дунен тӀа капиталистически кризис чӀоагӀлуш латтарца дувзаденна, цо кхерам тӀатувс хӀанзле дукхача кхалнаха цу хьакъехьа карагӀдаьннар дӀадаккхара.

Л. АЛЕКСАНДРОВА.
(ТАСС).
Рим.

ДРВ. Хатай яхача провинцера юртбоахама машинаш ю заводон Ханойера механически заводон цхьана арахец «Лотос-12» яха цхьа соа йола трактор. Цу дукха хала лелаезаш йоацача машино республика кхашка а наькъашка а ше дика хилар хьахьекхад.

СУРТА ТӀА: Лотосаш Хайхынг яхача провинце Хунган кооперативе болх беш я.

ВИА—ТАСС сурт.

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

Парте Нохч-ГӀалгӀай обкома X, XIII, Малгобекски горкома XII-а Пленумаш хинначул тӀехьагӀа Малгобекски культучреждениеша белггала болх чакхбаьккхаб района къахьегамхошта пролетарски интернационализмаи социалистически патриотизмаи кхетам балара. Балха формаши методаши тайп-тайпара я. Уж я сайренаш, беседаш, лекцеш, вӀашагӀкхетараш, иштта кхыдар.

Городской № 1 йолча библиотеко дика кийчъяь чаккхъаьккхар Венгерски Халкъа Республика немецко - фашистски гӀаьрахоех мукъаьяьккха 29 шу дизара йола «Вошал» яха № 18 йолча ППЧ болхлой сайре. Цига Нохч-ГӀалгӀайчени Венгерски Халкъа республикаи истори, культура, экономика довзийтар гулбеннараштa, Комаромски областа вай республикаца леладеча доттагӀалах дийцар.

Иштта дика вӀаштӀехьъяьккха яр монгольски халкъаца вай мехко леладеча доттагӀала хетаяь «ДоттагӀалени баргцхьоагӀони низ» яха Вознесенски станице чакхъяьккха сайре. Сайрен тема йоашхаш дар «Вай доттагӀал хано техкад цӀийца чӀоагӀдаьд» яха дешаш.

Района ерригача библиотекашка чакхйоах наха интернациональни кхетам балара хетаяь беседаш. Масала, городской библиотека болхлоша чакхъяьккхар «Къамий хьакъехьара Ленински политикеи СССР халкъий доттагӀали» яха беседа, «Нохч-ГӀалгӀайчух къамий хьакъехьара ленински политика котъялар» — иштта тема йолаш яр Пседахе хиннар.

Массайолча библиотекашка кийч а яь болх беш я интернациональни кхетам балара книжкай выставкаш. Царна юкъе я «Хьада кулг, доттагӀа», «Вай низ — доттагӀалца», иштта кхыяраш.

Района библиотекашка каст-каста чакхйоах тайп-тайпарча темаех йола утренникаш. Боккхача маьхе яр Юкъерча Аьалкхе культучреждениеша чакхъяьккха «Дунен халкъашта юкъерча бераш лорадара Денна» хетаяь утренник. Цига хьийхабар сийлахь-боккхача Даьхен тӀема доакъашхой Полонкоев, Шейхов, Алещенко, № 1 йолча горбольница керттера лор А. Х. Хампиев.

Доазол дехьарча империализма доаллеча мехкашкарча берий халача вахарах долча литература библиографически обзор йир. Утренник чакхъяьлар массане я «Масе я хана хьежалба малх» яха илли дакхарца.

Района культучреждений балха тӀа йоккха моттиг дӀалоац тӀема-патриотически темa. Ерригача библиотекашка чакхйоах патриотически кхетам балара пайдане боккхача маьхеи йола тайп-тайпара мероприятеш. «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац»,— иштта яр № 1 йолча городерча библиотеке дӀайихьа сайре, «Дувц байнача турпалаша», яхаш яр кердача Редалте чакхъяьккхар.

Нах раьза болаш, сакъердаме чакхъяьлар «Сийлахь турпал» яха Пседахе хинна сайре а. Европа карта тӀа эпидиоскопаца белгалъяьяр шоай юртахоша тӀом баь моттигаш. Цхьаннена тӀехьа шоллагӀа хувцалу кадраш. Экрана тӀа гойт йоккха цифраш—немецко-фашистски гӀаьрахоша тӀом беча дакъа лаьцараш, цул тӀехьагӀа — цӀаккха сийле йожаргйоацача юртахой портреташ. Минута йист ца хиларца байнарий сий дир гулбеннараша.

Сайре йистейоалаш къамаьлаш дир тӀема ветеранаша: Д. Э. Эгиноева, Х. Д. Алероева, А. Х. Гуноева, кхыбараша. МагӀалбике тӀем тӀа байна салтий дӀабехка 14 памятник да. Цу езача моттигашка байнарий сийле ух боккхий нах, бераш. Цига чакхйоах сайреш, утренникаш, цига дӀаэц пионералла, дӀалу комсомольски билеташ, паспорташ. Цига къоначар дув буъ дай турпалча гӀулакхашта тешаме хила.

КӀоарга чулоацам болаш, дика кийчъяьяр городерча № 1 йолча библиотеке «ХӀара сагаца вах Корчагин» яха конференци. Цун керттера дешаш дар: «Бий вай Корчагина тара бола нах? Е Корчагин селханарча ден турпал ва? Миштай из, 70-гӀча шерий тӀехье?».

Конференце къамаьл даьраша дийцар гӀема турпалех — Титов Вячеславах, Феноменов Николаях, цу ханарча мехкдаьттахоех. «Революце тешамеча воӀа тара хила безам ба» яхача дешархой дикагӀйолча сочиненеш тӀара доакъош дийшар хьехархочо Романовас.

Къахьегамхошта пролетарски интернационализмаи социалистически патриотизмаи кхетам балара болх дӀахо кхы а тоабе лерхӀ Малгобекски культучреждений болхлоша.

Р. ПЕТРОВА,
Малгобекски районни библиотека заведующи.

ЗӀАМИГА ТЕЛЕВИЗОР

«Ригонда-М» — иштта оал «Мезон» яхача ленинградски заводе серийно арахеца йолаьча зӀамигача, кара лелаеча транзисторни телевизора кердача моделах.

Ленинградски маркагӀа йола зӀамига телевизораш дика йовзаш я советски мехка а доазол дехьа а. Уж тешаме болх беш, хӀанзарча хана форма йолаш, лелае атта йолаш я. Цу тайпарча аппарата экрана размер — диагоналах лаьрхӀача 16 сантиметр я. Кхо килограмм гаргга еза я телевизор. Переменни тока сетаца а 12 вольт напряжени йолча аккумуляторни батареяца а болх бу цо. Безам хуле автомобила электросетаца болх бе йиш йолаш я приемник.

ХӀанз предприяте арахец телевизораш массехк модификацех — «Электроника ВЛ-100», «Электроника 402Д», «Ригонда-М».

СУРТА ТӀА: «Мезон» яхача завода сборочни цеха болхло Воробьева Людмила «Ригонда-М» яхача телевизоро болх миштта бу хьахьокхаш я.

В. ЦЕЛИКА сурт.
АПН.

Коталонна хетаяь

Дукха ха йоацаш Сунженски района Троицки культура ЦӀагӀа чакхъяьлар «Цу деной сий дежаргдац» яха советски халкъ фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара хетаяь сайре.

Цига баьхкабар къахьегама, сийлахь-боккхача Даьхен тӀема ветеранаш, яхье хьалхалаттараш, колхозхой, дешархой. Гулбеннараштa хьалхашка къамаьлаш дир тӀема ветеранаша Мамаев Георгий Ефимовича, Чебалин Юрий Ивановича, къахьегама ветерана, почетни колхозхочо Земляков Павел Михайловича. Троицки юкъерча школа иттлагӀча класса дешархоша советски халкъо тӀем тӀа гойтача майралах, деналах, таханарча иразерча, барттайнача вахарах дувцаш литературно-музыкальни композици хьекхар.

Сайре чакхъяьлар культура ЦӀен художественни самодеятельноста доакъашхоша доккха концерт оттадарца.

Я. РОЗИНА.

«ЧССР-е ХЬАЯЬЙ» ЯХА МАРКА ТӀА А ЛАТТАШ

Белгородски областа Стойленски руднике — аьшка руда гуччахьа доаккхача Курски магнитни аномале системе эггара йоккхагӀчарех йолча цхьан руднике, — болх бе йолаенна Чехословаке хьаяь КУ-800 яха шоллагӀа экскаваторни роторни комплекс.

ХӀара деннеи бийсаннеи 25 эзар кубометр гаргга руда хоарцаду лаьтта оахкача 12 тонн езача машино.

Балха овсарле лакха йолча кердача техника тӀа болх бе сийлахьа бокъо еннай комсомолец, къахьегамхой депутатий Белгородски областной Совета депутат Кузнецов Виктор керте латтача кагирхой бригадана. Цо укх тайпара дувц:

— Тха горнякаша дуккхаьша беш бац лаьтта оахкача чехословацки агрегаташ тӀа болх. ХӀаьта тха дог тийшад, «ЧССР-е хьаяьй» яхача марко техника тешаме, чӀоагӀа хилара гаранти луш хиларах. Шенача дег тӀара баркал ала лов сона уж башха-дика, низ бола машинаш хьаяьча болхлошта, инженерашта. Хрудим яхача города Уничевски заводерча беррригача новкъосташта.

КУ-800 яхача роторни комплексаша дукххача хьале горнякашта новкъостал дергда тӀанийца доккхагӀдола декхараш кхоачашдара: шоай рудника низ шозза лакхбе а 1975 шера доакюхаш дола аьшка руда хӀара шера ши миллион тоннагара йиъ миллион тоннага кхоачаде а.

Борис БЫЧКОВ.
(АПН).

ШАМОВ ВАЛЕРИЙ ЮХА А РЕСПУБЛИКА ЧЕМПИОН

Чакхъяьннай маӀача наха юкъе дунен халкъашта юкъерча шашкех ловзара Нохч-ГӀалгӀайчен чемпионат. ТӀеххьарча кхаь туре яхьа лидераш — Шамов, Рассказов, Шихарбиев хьалхле дӀа да хецаш лайзар. Шамова котало яьккхар Газалановгара, Демченкогара, Левиновгара. ХӀаьта мастералла кандидата Н. Шихарбеева котола яьккхар Григорьевгара, Минкаиловгара.

ДӀадахача шера санна укх шера а республика чемпион юха а Шамов Валерий хилар («Спартак» ДСО), шоллагӀча моттиге ва 7 очко йола «Локомотив» ДСО-ра Н. Шихарбеев.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.
Нохч-ГӀалгӀай АССР шашкай федераце председатель.

ТРАДИЦИ А ХИННА ДӀАЭТТАД

Назрановски района ТӀой-Юрта хьалтеха доахк «Шовда» яха ансамбль йоагӀаш хиларах дола хоамаш. Цхьанцабараш шекбувлар: «БоагӀаргбийтеш?» «Ха во ма эттаий? Дале а сарахьа юрта хьачуйийрзар дика йовзаш йола артистий автобус.

Дукха ха ялалехьа культура ЦӀагӀа дӀадоладелар концерт. Дукха ха яккхийттар зрителаша безабенна артисташ З. Сардаловаи Ш. Эдисултанови, НГӀАССР заслуженни артистка Т. Синявская, иштта кхыбараш сцена тӀара дӀа ца бохийташ. Концерт чакхдаьлча юха а наькъа тӀа бовл артисташ. ШоллагӀча дийнахьа уж хул паьсархой болча.

Нийслу, наькъаш во долаш, доа делхаш е догӀа делхаш хала ха латташ, бакъда фуннагӀа дале а зрителашка кхача гӀерташ хул артисташ.

Т. БОРИСОВА.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Кагирхой творчества. 10.00 — Босбола телевидени «Вай дега ойдон форд» яха художественни фильм. 11.20 — Босбола телевидени. Венгерски халкъа республика «Аваш» яхача иллейи халхарийи самодеятельни ансамбла выступлени. 14.25 — Передачай программа. 14.30 — Телевизионни документальни фильмай программа. 15.30 — Ӏалам довзаргда вайна. 15.45 — Лермонтов. Поэта кхалхар. Литературах йолa передача. 16.30 — Шахматни школе. Ловзаболалурий класс. 17.00 — Хьаде тхола, хьаде оаха санна, хьаде тхол дикагӀа. Германски Демократически Республикера передача. 18.00 — Халкъа тӀахьожама экран. Парте сопамаш кхоачашде. 18.30 — Миллионий Ленински университет. «Продукце дикал а къахьегама дисциплина а». 19.00 — Босбола телевидени. «Илли-75». 19.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР чемпионат. 21.45 — Информационни программа. 22.15 — «Неакъост илли» яха музыкальни эстафета. Таллинера передача. Йистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Пхьабуаргаши уж дашхари. 18.30 — Киножурнал. 18.40 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсийн, гӀалгӀайн меттала). 19.00 — Документальни фильм. 19.10 — Цхьан дезала юкъе. «Нефтехимзапчасть» яха завод (гӀалгӀай меттала). 19.30 — Шоана, бераш. 19.50 — Нохч-ГӀалгӀай телевиденеи радиои инструментальни ансамбла концерт (нохчий меттала). 20.20—Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизарга. «Альбатроса тӀеххьара рейс» яха художественни фильм 1-гӀа сери.

14 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Костер». 10.00 — Босбола телевидени. «Город а юрт а» яха телевизионни документальни фильм. 11.00 — Советски иллей концерт. 14.30 — Передачай программа. 14.35 — Ленина цӀерагӀа йола Паччахьалкхен библиотека. 15.05 — «Дай-мехка гӀолла». Молдавски ССР. 15.35 — Литературни произведени экрана тӀа яхар «Дама с собачкой» яха художественни фильм. 17.00 — Босбола телевидени. «Массанена тӀехьа цаӀ, цхьаннена тӀехьа массане». Ленинградера передача. 18.00 — «Шоана, кхалнах» (гӀалгӀай меттала). 18.30 — Киножурнал. 18.40 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.00 — КПСС Центральни Комитета (1974 шера) декабрьски Пленума сопамаш кхоачашде. Советски районера «Керда вахар» яхача колхоза партбюро секретара Магомаева выступлени (нохчий меттала). 19.10 — «Спортлото». 19.20 — Босбола телевидени. «Шун бокъонаш?» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Голубой огонека» сагӀонаш тӀа гӀолла» 22.25 — Босбола телевидени. Халхарий зал. Йистеяьлча кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Телевидени Волгоградски студе передача. 19.20 — Кердадараш. 19.30 — Ӏалам лораде (нохчий меттала). 20.00 — Шоана бераш. 20.10 — Хоамаш, реклама. 20.15 — Фильм-концерт.

РАДИО

13 февраль

6.30 — Юртбоачама техника бӀаьстан кхашкара балхаш де кийчъенний (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Чайковский. Хьалхара концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 16.15 — Халкъа тӀахьожам дӀахьош ба (гӀалгӀай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гӀалгӀай меттала). 16.50 — Кагирхой кхетамца кхебеш вар а доттагӀа а (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала). 18.40 — «Шоана кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала).

14 февраль

6.30 — Экономически знаней радиошкола. Хьайбаш леладеча комплексашка алапий делар. Экономически Ӏилмай кандидата Чабаненкой беседа (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Шаверзашвили. «Са Даьхе» яха илли (эрсий меттала). 16.00 — «ДоттагӀлено толамаш дебаду» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.15 — Партийни организацей секретарий заочни школа. Производство вӀаштӀехьъяккхара хьалхалатта методаш юкъеяхьара тӀехьа парткомо лоаттабу къовсам. «Коминтерн» яхача колхоза парторганизаце секретара Юшкова выступлени (эрсий меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республикеи гӀолла 5 градусага, Грозне 2 градусага кхоачаш шелал йолаш хилеи тарлу. 14 февралера 18 феврале кхаччалца морхаш а йолаш, наг-нагахьа екха а екхаш, Ӏуйренашка дохк а хоаллаш, бе-беча оагӀорахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка хьалхарча ах юкъагӀа 4—9 градус шелал йолаш, деношка 1 градус шелалгара 4 градус йовхалга кхоачаш, шоллагӀча ах юкъагӀа бийсашка 5 градусага кхаччалца шелал йолаш, деношка 4—9 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арадувл шинарей, еари, шоаттеи денношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 1065.